

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

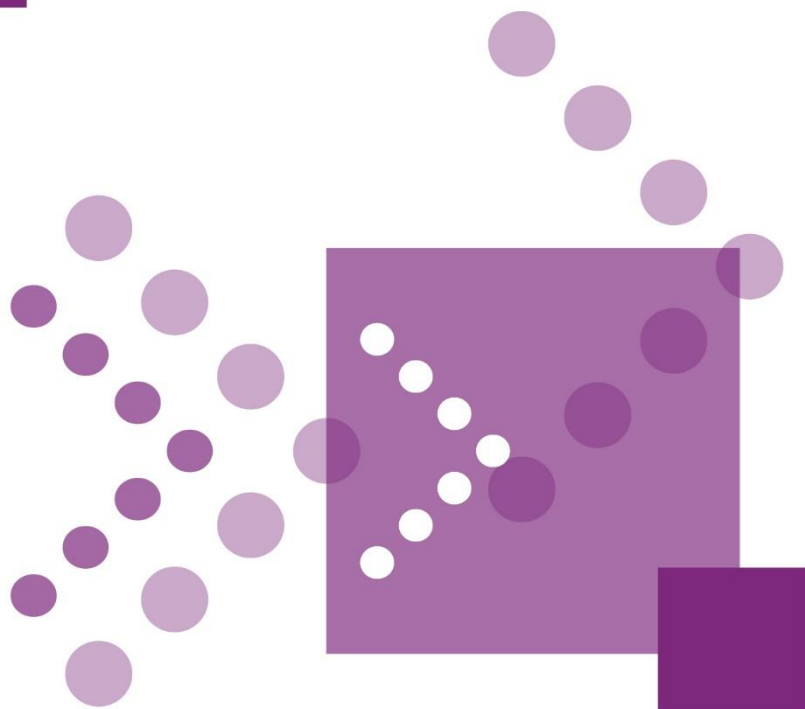
Μελέτη αποτύπωσης των
ωφελούμενων των Δράσεων
«Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού
για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας»

&

«Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών
για Μεταπτυχιακές Σπουδές
Δευτέρου Κύκλου Σπουδών»

του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020»

Α' ΚΥΚΛΟΣ
2016 - 2019

Η έκδοση παρουσιάζει τα αποτελέσματα των πρωτογενών ερευνών του ΕΚΤ για την αποτύπωση των ωφελούμενων των Δράσεων «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας (ΕΔΒΜ10)» Α΄ κύκλος 2016-2019 και «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών (ΕΔΒΜ31)». Το παρόν αποτέλεσε το «Παραδοτέο 1.9 – Αποτύπωση ωφελούμενων Δράσης ΕΔΒΜ10, 2016-2019» και το «Παραδοτέο 1.12 – Αποτύπωση ωφελούμενων Δράσης ΕΔΒΜ31, 2017-2019» του Υποέργου 1 «Μηχανισμός Αποτίμησης 4 δράσεων του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» 2014-2020» της Πράξης «Αξιολόγηση δράσεων ΕΣΠΑ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5010794. Η Πράξη «Αξιολόγηση δράσεων ΕΣΠΑ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» υλοποιείται από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης για λογαριασμό της Ειδικής Γραμματείας Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Η Πράξη συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο), μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020».

Η ανάλυση των δεδομένων και η παραγωγή των δεικτών υλοποιήθηκε από το Τμήμα Δεικτών και Δράσεων ΕΤΑΚ του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης.

Συντελεστές έκδοσης:

Δρ. Εύη Σαχίνη, Δρ. Νένα Μάλλιου, Δρ. Νίκος Καραμπέκιος, Δρ. Χαράλαμπος Χρυσομαλλίδης, Μαργαρίτης Προέδρου

Ομάδα εργασίας:

Ειρήνη Ανδρικήκη, Δρ. Νίκος Καραμπέκιος, Αγάθη Μπελούλη, Γαλάτιος Σιγανός, Δρ. Χαράλαμπος Χρυσομαλλίδης

Επιμέλεια Έκδοσης: Χριστίνα Δεμίρη

Σχεδιασμός εξωφύλλου: Δήμητρα Πελεκάνου

Προτεινόμενος τρόπος αναφοράς

ΕΚΤ (2019), *Μελέτη αποτύπωσης των ωφελούμενων του Α΄ κύκλου (2016-2019) των Δράσεων «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» και «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020»*, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ | EIE

Copyright © 2019 Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης / Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών

δ: Βασιλέως Κωνσταντίνου 48, 11635 Αθήνα

• τ: 210 7273900 • f: 210 7246824 • e: ekt@ekt.gr • www.ekt.gr

Το έργο αυτό διατίθεται με άδεια Creative Commons

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές

Προκειμένου να δείτε αντίγραφο της άδειας επισκεφθείτε:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Η έκδοση διατίθεται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση <http://metrics.ekt.gr/>

ISBN: 978-618-5355-28-9 (print)

ISBN: 978-618-5355-29-6 (pdf)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα μελέτη αποτελεί ένα από τα παραδοτέα της Πράξης «Αξιολόγηση δράσεων ΕΣΠΑ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης». Η συγκεκριμένη Πράξη στοχεύει στην εδραίωση ενός μηχανισμού παρακολούθησης της αποτελεσματικότητας των δράσεων για τη στήριξη των νέων ερευνητών/τριών που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Η αξιολόγηση είναι εξίσου σημαντική με την υλοποίηση των δράσεων αυτών γιατί, αφενός, δίνει στους φορείς σχεδιασμού πολιτικής την απαραίτητη πληροφορία, προκειμένου να προβαίνουν έγκαιρα στις αναγκαίες διορθωτικές κινήσεις, και αφετέρου αποτυπώνει τις ωφέλειες των δράσεων όπως προσλαμβάνονται από τους ίδιους/ες τους/τις ωφελούμενους/ες.

Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις που παρακολουθούνται είναι:

- (α) οι υποτροφίες υποψήφιων διδασκόντων,
- (β) οι υποτροφίες μετά-διδασκόντων ερευνητών/τριών,
- (γ) η απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες και
- (δ) η χρηματοδότηση ερευνητικών ομάδων που αποτελούνται από νέους ερευνητές/τριες.

Το σύνολο αυτών των δράσεων σχεδιάστηκε εντός του 2015 και ξεκίνησε να υλοποιείται από το 2016, με βασικό στόχο να αντιστρέψει το κύμα φυγής των νέων επιστημόνων στο εξωτερικό και να δημιουργήσει ένα σταθερό περιβάλλον στήριξης των νέων ερευνητών/τριών στη χώρα μας.

Οι δράσεις αυτές εντάσσονται σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική για τη στήριξη του ερευνητικού δυναμικού της χώρας, και αυτή την περίοδο, το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» αποτελεί το σημαντικότερο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα με κριτήριο τον αριθμό των ατόμων που ωφελούνται στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό του Επιχειρησιακού Προγράμματος κατά τη διάρκεια της Προγραμματικής Περιόδου, δηλαδή έως τα τέλη του 2023, από τις παραπάνω παρεμβάσεις αναμένεται να έχουν ωφεληθεί περίπου 16.000 νέοι επιστήμονες και ερευνητές/τριες (1.452 υποψήφιοι διδάκτορες, 1.269 μετα-διδάκτορες ερευνητές/τριες, 2.200 ερευνητές/τριες και 11.222 θέσεις διδασκόντων μέσω της Ακαδημαϊκής Διδακτικής Εμπειρίας).

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω τη Διευθύντρια κα Ε. Σαχίνη καθώς και τα στελέχη του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης για την ποιοτική δουλειά τους και την καλή συνεργασία.

Γιώργος Ιωαννίδης
Ειδικός Γραμματέας
Τομεακών ΕΠ του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου

Με μεγάλη χαρά προλογίζω τη σειρά των τεσσάρων πρώτων εκδόσεων του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης (ΕΚΤ) στις οποίες **παρατίθενται τα στοιχεία και αποτιμώνται τα πρώτα αποτελέσματα** των δημόσιων χρηματοδοτικών παρεμβάσεων, που σχεδιάστηκαν από την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, με στόχο την ενίσχυση των νέων ερευνητών & ερευνητριών σε διάφορα στάδια της ερευνητικής τους σταδιοδρομίας -υποψήφιοι διδάκτορες, μεταδιδάκτορες, νέοι ερευνητές, διδάκτορες που αποκτούν ακαδημαϊκή διδακτική εμπειρία.

Παράλληλα με την υλοποίηση των παρεμβάσεων από την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης ανέλαβε την υλοποίηση της Πράξης «Αξιολόγηση δράσεων ΕΣΠΑ Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», μέσω της οποίας **αναπτύχθηκε μηχανισμός συλλογής στοιχείων**, από το σύνολο των ωφελούμενων και από τους φορείς με τους οποίους συνεργάζονται οι ωφελούμενοι, **μελέτης, ανάλυσης, συσχέτισης και παρουσίασης των ποσοτικών και ποιοτικών ευρημάτων**, με στόχο την παρακολούθηση κατά την υλοποίηση και την ενημέρωση για έγκαιρη λήψη διορθωτικών μέτρων, καθώς και την αποτίμηση των δράσεων σε σχέση με τους στόχους που είχαν τεθεί.

Παρότι η σειρά αυτή των εκδόσεων αναφέρεται σε κατηγορίες εξειδικευμένων πληθυσμών, όπως αυτοί χρηματοδοτήθηκαν από τις επιμέρους Δράσεις, δηλαδή υποψήφιοι διδάκτορες, μεταδιδάκτορες, συμμετέχοντες σε ερευνητικές ομάδες και αποκτούντες ακαδημαϊκή διδακτική εμπειρία, υπάρχει μία οριζόντια γραμμή που ενώνει αυτούς τους πληθυσμούς. Είναι αυτοί που συγκροτούν το ανθρώπινο δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης της χώρας, το πιο εξειδικευμένο και τυπικά ικανό ανθρώπινο δυναμικό της ελληνικής κοινωνίας, πάνω στο οποίο στηρίζεται ουσιαστικά η στρατηγική και ο σχεδιασμός για την παραγωγική ανασυγκρότηση της ελληνικής οικονομίας και τη μετάβαση σε μια οικονομία έντασης γνώσης. Είναι, ακόμα, αυτοί από τους οποίους το ελληνικό ερευνητικό και ακαδημαϊκό σύστημα θα αντλήσει τα άτομα που θα το στελεχώσουν στο μέλλον και θα συμβάλλουν στην ανάπτυξή του.

Η αποτύπωση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απέκτησαν οι ωφελούμενοι των συγκεκριμένων Δράσεων, όπως αναδεικνύεται μέσα από τις εκδόσεις του ΕΚΤ, αποτελεί τη βάση για τη διερεύνηση του βαθμού επιτυχίας των συγκεκριμένων δημόσιων χρηματοδοτικών παρεμβάσεων.

Επιπλέον, το γεγονός ότι το ΕΚΤ, ως φορέας και εθνική αρχή του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος, συλλέγει σειρά «συγγενών» στατιστικών δεδομένων, διευκολύνει περαιτέρω συσχετίσεις με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της συγκεκριμένης Πράξης. Για παράδειγμα, οι βιβλιομετρικές επιδόσεις των δημοσιεύσεών τους, η συμμετοχή τους σε ερευνητικά έργα, κ.ά., είναι ευρύτερα και σημαντικά αποτελέσματα των συγκεκριμένων δημόσιων χρηματοδοτικών πρωτοβουλιών, η καταγραφή των οποίων θα συμβάλλει στην πληρέστερη αποτύπωση των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού υψηλής εξειδίκευσης. Επιτρέπουν δε, την κατανόηση και αντιστοίχισή τους με απαιτήσεις και

ανάγκες του εθνικού συστήματος καινοτομίας, όπως αυτό απαρτίζεται από την ερευνητική, ακαδημαϊκή και επιχειρηματική κοινότητα.

Ακόμα, η καταγραφή των δεξιοτήτων και η κατανόηση των προσδοκιών του εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί σημαντική παράμετρο για την αντιμετώπιση του κρίσιμου ζητήματος του περιορισμού και της αναστροφής της μονοσήμαντης κινητικότητας των ερευνητών προς το εξωτερικό, κάτι που οι συγκεκριμένες Δράσεις είχαν θέσει ως στόχο και κατάφεραν, όπως δείχνουν τα μέχρι σήμερα στοιχεία, να αντιμετωπίσουν επιτυχώς.

Η υλοποίηση των παραπάνω, όπως προανέφερα, κατέστη δυνατή λόγω της αδιαμφισβήτητα θετικής απόφασης να διαμορφωθεί μηχανισμός καταγραφής και αποτίμησης των δημόσιων παρεμβάσεων που ξεκίνησε παράλληλα με την υλοποίηση των Δράσεων, αξιοποιώντας τη μακρόχρονη εμπειρία μας στο ΕΚΤ. Πρόκειται για μια πραγματικά καινοτόμο πρακτική στην υλοποίηση δημόσιων παρεμβάσεων, δεδομένου ότι συνήθως γίνεται η εκ των υστέρων αποτίμηση των επιπτώσεων των εφαρμοζόμενων πολιτικών.

Η παράλληλη παρακολούθηση της πορείας και εξέλιξης των επιμέρους κύκλων των Δράσεων μέσα από μία σειρά από κρίσιμους δείκτες παρακολούθησης, εκροών και αποτελεσμάτων, παρείχε τη δυνατότητα στους υπεύθυνους να προβούν σε διορθωτικές κινήσεις, όπου κρίθηκε αναγκαίο, βελτιστοποιώντας την επίδραση και τον αντίκτυπο των συγκεκριμένων δημόσιων παρεμβάσεων.

Στο ΕΚΤ θα συνεχίσουμε στο πλαίσιο των συμβατικών μας υποχρεώσεων να αποτυπώνουμε και να αποτιμούμε τα αποτελέσματα των επόμενων κύκλων των Δράσεων, παρέχοντας τα σχετικά στοιχεία στην Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, επιδιώκοντας έτσι να συνεισφέρουμε στη βελτιστοποίηση της διαδικασίας υλοποίησης και της επίτευξης των στόχων. Επίσης, θα αναπτύξουμε και διαθέσουμε ψηφιακό αποθετήριο στο οποίο θα συγκεντρώνονται τα ερευνητικά αποτελέσματα που παράγουν οι ωφελούμενοι στο πλαίσιο των Δράσεων, με στόχο τη διάχυσή τους για τις ανάγκες της Ανοικτής Επιστήμης.

Η συγκεκριμένη έκδοση αναφέρεται στην αποτύπωση των στοιχείων που αφορούν νέους ερευνητές και ερευνήτριες που χρηματοδοτήθηκαν για την εκπόνηση της διδακτορικής τους διατριβής.

Εύη Σαχίνη
Διευθύντρια Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	11
ΜΕΡΟΣ Α΄ Αποτύπωση ωφελούμενων Α΄ κύκλου της Δράσης «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» (ΕΔΒΜ10)	13
1. Στοιχεία έρευνας πεδίου.....	14
1.1. Εισαγωγικά στοιχεία.....	14
1.2 Κατανομή απαντήσεων ανά πανεπιστημιακό ίδρυμα	14
2. Προφίλ των συμμετεχόντων στον Α΄ κύκλο της Δράσης «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» (ΕΔΒΜ10)	15
2.1. Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων στη Δράση «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας»	15
2.2. Στοιχεία εκπαίδευσης συμμετεχόντων στη Δράση «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας»	18
2.3. Στοιχεία για την υποβολή άλλων προτάσεων προς χρηματοδότηση και τη συμμετοχή σε άλλες Δράσεις.....	20
3. Συμμετοχή στον Α΄ κύκλο της Δράσης «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» (ΕΔΒΜ10).....	22
3.1. Επιστημονικό πεδίο.....	22
3.2. Συνεργασία με επιβλέποντα καθηγητή και συσχέτιση με παλαιότερη (ερευνητική) συνεργασία.....	22
3.3. Διάρκεια διδακτορικών σπουδών και αμοιβή	23
3.4. Συμμετοχή σε άλλες ερευνητικές δραστηριότητες ως συνέπεια της συμμετοχής στη Δράση «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας»	24
3.5. Διερεύνηση πιθανής σύνδεσης ερευνητικού έργου ΥΔ με παραγωγική δραστηριότητα – επιχειρήσεις.....	25
4. Στοιχεία που αφορούν τη συμβολή της Δράσης «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» στην αποτροπή του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων»	27
ΜΕΡΟΣ Β΄ Αποτύπωση ωφελούμενων της Δράσης «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» (ΕΔΒΜ31)	31
5. Στοιχεία έρευνας πεδίου.....	32
5.1. Εισαγωγικά στοιχεία.....	32
5.2 Κατανομή απαντήσεων ανά πανεπιστημιακό ίδρυμα	32
6. Προφίλ των συμμετεχόντων στη Δράση «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» (ΕΔΒΜ31)	33
6.1. Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων στη Δράση «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών»	33

6.2. Στοιχεία εκπαίδευσης συμμετεχόντων στη Δράση «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών»	36
6.3. Στοιχεία για την υποβολή άλλων προτάσεων προς χρηματοδότηση και τη συμμετοχή σε άλλες Δράσεις.....	37
7. Συμμετοχή στη Δράση «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» (ΕΔΒΜ31)	39
7.1. Επιστημονικό πεδίο.....	39
7.2. Συνεργασία με επιβλέποντα καθηγητή και συσχέτιση με παλαιότερη (ερευνητική) συνεργασία.....	39
7.3. Διάρκεια διδακτορικών σπουδών και αμοιβή	40
7.4. Συμμετοχή σε άλλες ερευνητικές δραστηριότητες ως συνέπεια της συμμετοχής στη Δράση «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών»	41
7.5. Διερεύνηση πιθανής σύνδεσης ερευνητικού έργου ΥΔ με παραγωγική δραστηριότητα – επιχειρήσεις.....	42
8. Στοιχεία που αφορούν τη συμβολή της Δράσης «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» στην αποτροπή του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων».....	45

Εισαγωγή

Η παρούσα έκδοση παρουσιάζει τα αποτελέσματα των πρωτογενών ερευνών που πραγματοποίησε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης για τις Δράσεις «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» (ΕΔΒΜ10) και «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» (ΕΔΒΜ31). Οι δυο Δράσεις είχαν παρεμφερές αντικείμενο, και αφορούσαν υποτροφίες προς υποψήφιους διδάκτορες (ΥΔ), ωστόσο διαφοροποιούνται ως προς το εξής: ενώ η συμμετοχή στη Δράση «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» απαιτούσε να μην έχει παρέλθει χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των δεκαοκτώ (18) μηνών από την ημερομηνία ορισμού της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής του/της υποψήφιου/ας διδάκτορα μέχρι την καταληκτική ημερομηνία ηλεκτρονικής υποβολής των αιτήσεων για συμμετοχή στη Δράση,¹ στην περίπτωση της Δράσης «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» ο καθορισμός της Τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής έπρεπε να γίνει εντός του χρονικού διαστήματος από 01-07-2013 ως και 10-01-2015, δηλαδή, οι υποψήφιοι διδάκτορες μπορούσαν να έχουν ήδη την ιδιότητα αυτή για διάστημα 18-36 μήνες².

Η συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων μέσω των πρωτογενών ερευνών είχε στόχο αφενός την αποτύπωση των χαρακτηριστικών των ωφελούμενων ΥΔ που συμμετείχαν στον Α' κύκλο της Δράσης «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» (ΕΔΒΜ10) και της Δράσης «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» (ΕΔΒΜ31) και αφετέρου την εκτίμηση της επίδρασης των Δράσεων αυτών στην αποτροπή της τάσης για μόνιμη εγκατάσταση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού στο εξωτερικό.

Συνοπτικά τα βήματα υλοποίησης, με βάση τη μεθοδολογία που αναπτύχθηκε στο στάδιο του σχεδιασμού, περιλάμβαναν:

- Συλλογή στοιχείων επικοινωνίας ωφελούμενων από το ΙΚΥ, τον αρμόδιο φορέα για την υλοποίηση του φυσικού αντικειμένου των Δράσεων αυτών.
- Διαμόρφωση ερωτηματολογίων για τη συλλογή δεδομένων με βάση τη στοχοθεσία της έρευνας.
- Ανάπτυξη ηλεκτρονικών online ερωτηματολογίων (web survey) με χρήση και παραμετροποίηση των συστημάτων online ερευνών του ΕΚΤ. Τα ερωτηματολόγια περιλάμβαναν ελέγχους ορθότητας των στοιχείων κατά την εισαγωγή τους από τους ωφελούμενους.
- Συλλογή δεδομένων από όλους τους ωφελούμενους (απογραφική έρευνα). Τα ποσοστά απόκρισης ανήλθαν σε 81% για τη δράση ΕΔΒΜ10 και σε 79% για τη Δράση ΕΔΒΜ 31.
- Επεξεργασία δεδομένων, έλεγχοι συνέπειας, παραγωγή δεικτών.
- Προετοιμασία και συγγραφή σχετικής έκθεσης αναφοράς.

¹ <https://www.iky.gr/el/upotrofies-gr/didaktoriko/espa-2014/espa-2014-0-18-1-kiklos>

² <https://www.iky.gr/el/upotrofies-gr/didaktoriko/espa-2014/espa-2014-18-36>

Επισημαίνεται ότι το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, ως εθνική αρχή και φορέας του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος, δεσμεύεται και τηρεί πλήρως τις διατάξεις για το στατιστικό απόρρητο βάσει του στατιστικού νόμου Ν. 3832/2010 καθώς και τη νομοθεσία για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Ν. 2472/97), τόσο κατά τη συλλογή και επεξεργασία των στοιχείων όσο και στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων αυτής της μελέτης.

ΜΕΡΟΣ Α΄

Αποτύπωση ωφελούμενων Α΄ κύκλου της Δράσης
«Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση
διδακτορικής έρευνας» (ΕΔΒΜ10)

1. Στοιχεία έρευνας πεδίου

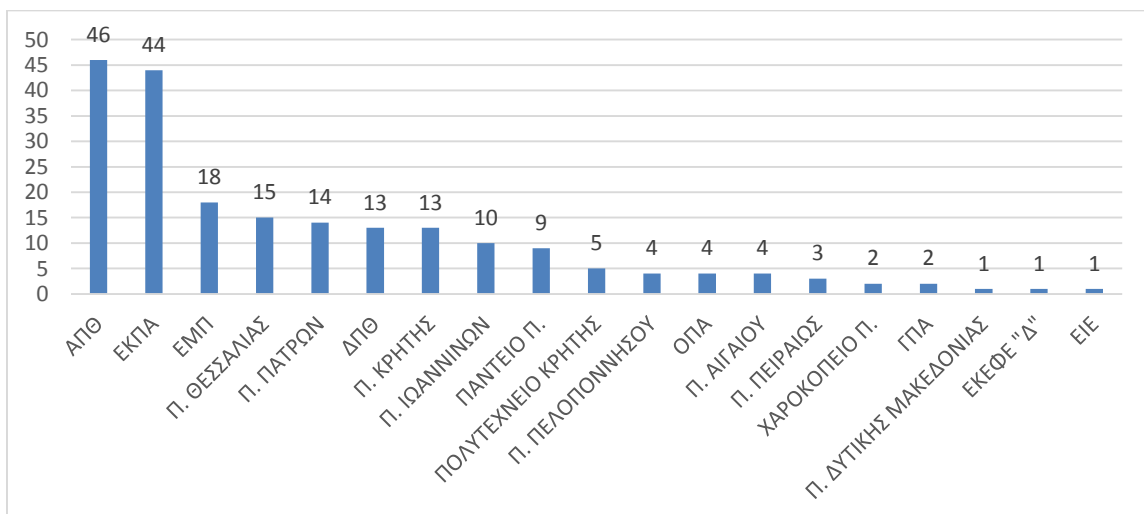
1.1. Εισαγωγικά στοιχεία

Τα δεδομένα που παρουσιάζονται στο παρόν μέρος της έκδοσης έχουν προκύψει από την επεξεργασία των ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων που συμπλήρωσαν και υπέβαλαν οι ωφελούμενοι υποψήφιοι διδάκτορες (στο εξής ΥΔ), οι οποίοι συμμετείχαν στον Α΄ κύκλο της Δράσης «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» (ΕΔΒΜ10) και αφορούσε την περίοδο 2016-2019. Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ), ως ο φορέας υλοποίησης της συγκεκριμένης Δράσης, παρείχε στο Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, κατόπιν σχετικού αιτήματος, τον ακριβή αριθμό των ωφελούμενων και τα στοιχεία επικοινωνίας τους. Με βάση αυτή τη διαδικασία, στο σύνολο των ΥΔ για τον συγκεκριμένο κύκλο της Δράσης (σύνολο ατόμων: 210) απεστάλησαν προσκλήσεις συμπλήρωσης ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Το ποσοστό απόκρισης και συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου έφτασε το 81% (αριθμός συμπληρωμένων ερωτηματολογίων: 170). Στην παρούσα έκδοση, η παράθεση των στοιχείων γίνεται είτε σε απόλυτους αριθμούς είτε –συνχότερα– ως ποσοστό, κυρίως, επί του αριθμού των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων, δηλαδή ως ποσοστό των αποκρίσεων.³

1.2. Κατανομή απαντήσεων ανά πανεπιστημιακό ίδρυμα

Το Διάγραμμα 1 παρουσιάζει την κατανομή των απαντήσεων των ΥΔ ανά ίδρυμα υποδοχής τους, κατά τον Α΄ κύκλο της Δράσης (ΕΔΒΜ10). Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) και το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) βρίσκονται στις δύο πρώτες θέσεις των ιδρυμάτων υποδοχής ΥΔ με σημαντική διαφορά από τα υπόλοιπα ιδρύματα.

Διάγραμμα 1: Κατανομή απαντήσεων των ΥΔ ανά ίδρυμα υποδοχής στο πλαίσιο της Δράσης (συνολικός αριθμός ωφελούμενων της Δράσης)

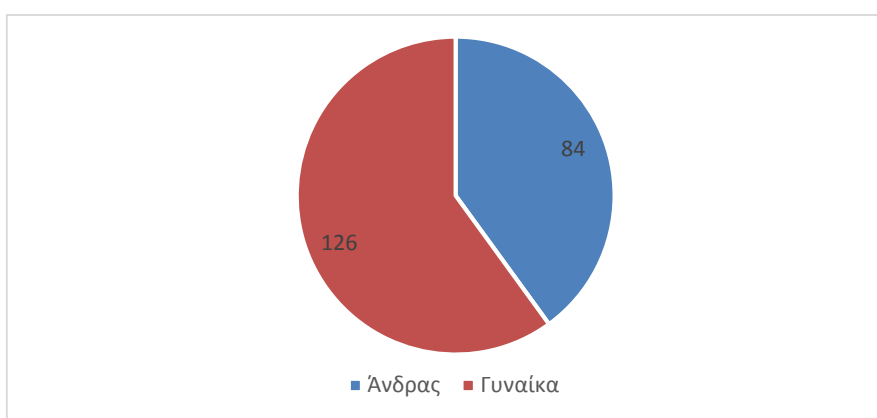
³ Σε αυτή την περίπτωση, η διευκρίνιση σε κάθε διάγραμμα γίνεται με την αναφορά «ως % των συμμετεχόντων».

2. Προφίλ των συμμετεχόντων στον Α΄ κύκλο της Δράσης «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» (ΕΔΒΜ10)

2.1. Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων στη Δράση «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας»

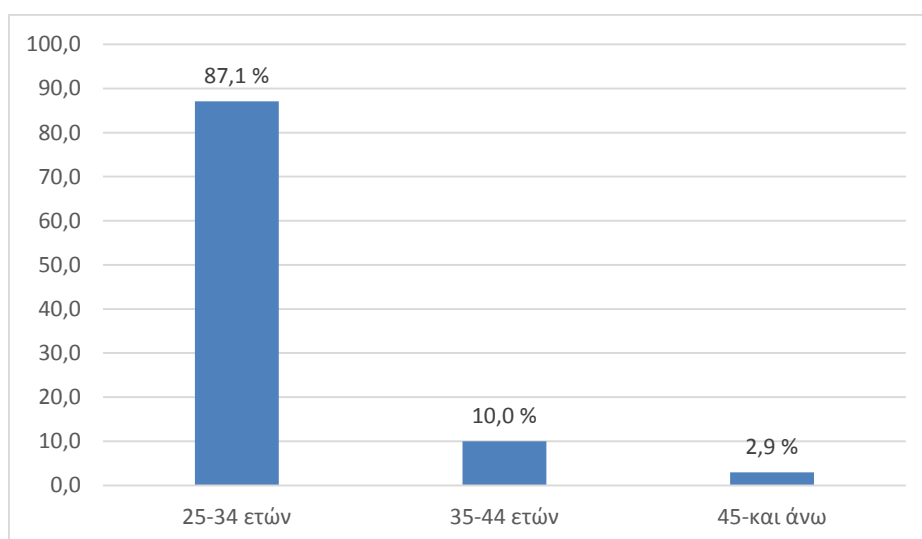
Το ερευνητικό δυναμικό που συμμετείχε στη Δράση, κατά τον Α΄ κύκλο, αποτελούνταν από 126 γυναίκες (60,0%) και 84 άνδρες (40,0%) (Διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2: Κατανομή ΥΔ ανά φύλο (συνολικός αριθμός ωφελούμενων της Δράσης)

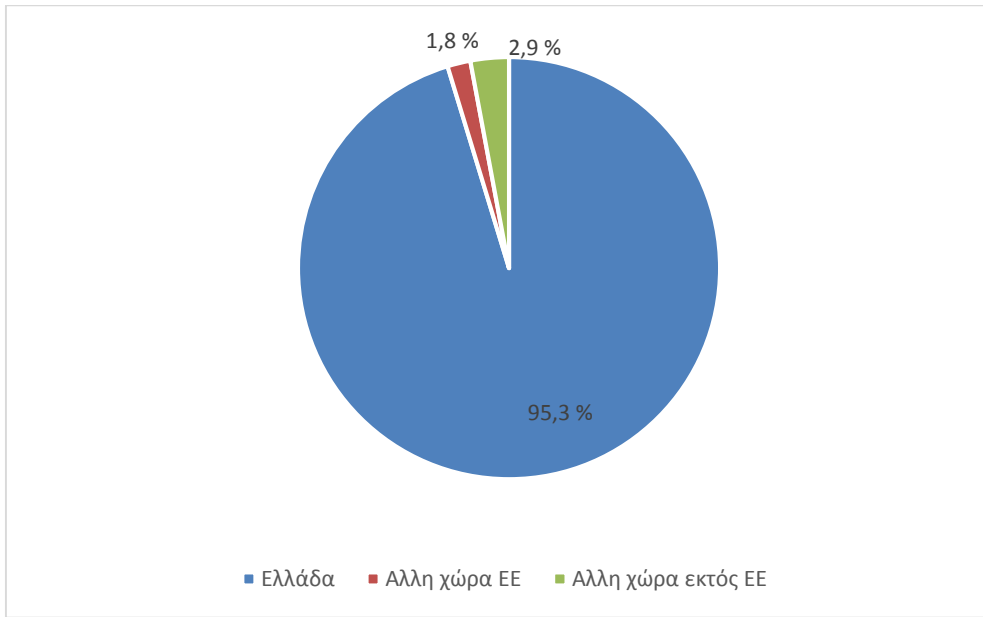

Η πλειονότητα των ΥΔ που συμμετείχαν στον Α΄ κύκλο της Δράσης ανήκε με διαφορά στην ηλικιακή ομάδα μεταξύ 25-34 ετών (87,1%) (Διάγραμμα 3).

Διάγραμμα 3: Κατανομή ΥΔ ανά ηλικιακή ομάδα (ως % των συμμετεχόντων)

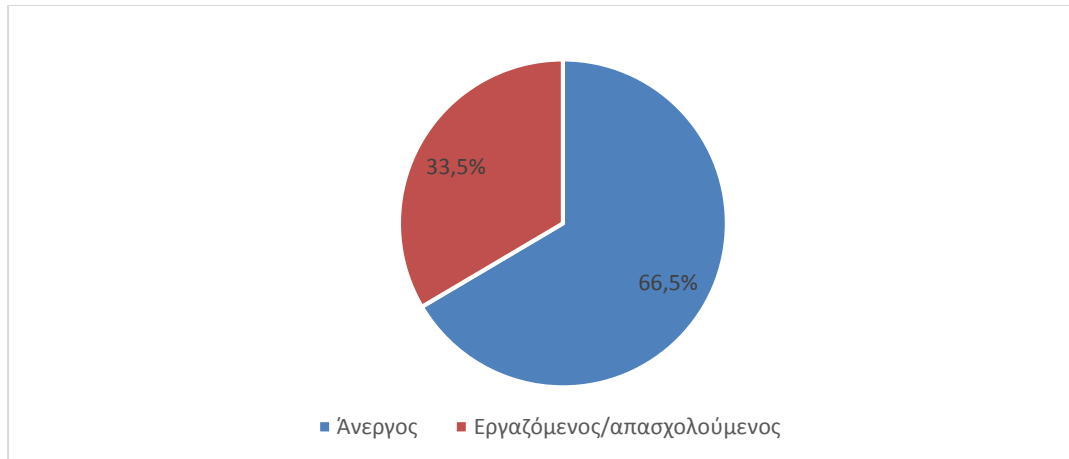

Σε ποσοστό 95,3%, οι ΥΔ γεννήθηκαν στην Ελλάδα, ενώ το 2,9% σε κάποια χώρα εκτός ΕΕ και το 1,8% σε άλλη χώρα της ΕΕ (Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 4: Κατανομή ΥΔ ανά χώρα γέννησης (ως % των συμμετεχόντων)

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι το 98,8% των ΥΔ είχε ελληνική ιθαγένεια, ενώ το 1,2% των συμμετεχόντων στη Δράση δήλωσε ότι διαθέτει ιθαγένεια άλλου κράτους.

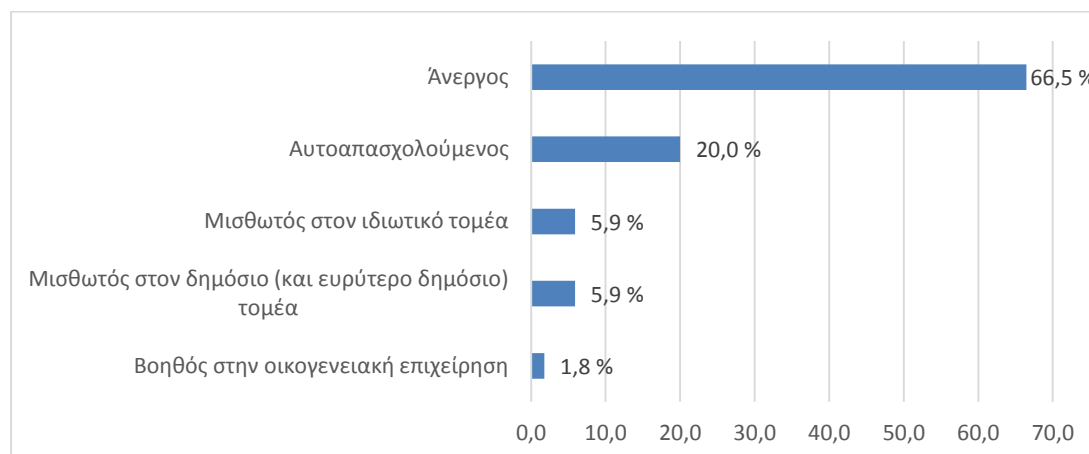
Στη συνέχεια, διερευνώντας την επαγγελματική κατάσταση των ΥΔ, το 66,5% όσων συμμετείχαν στον Α΄ κύκλο ανέφερε ότι δεν διατηρεί άλλη παράλληλη απασχόληση (Διάγραμμα 5).

Διάγραμμα 5: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το καθεστώς απασχόλησής τους, εκτός από τη συμμετοχή τους στη Δράση (ως % των συμμετεχόντων)

Η επαγγελματική απασχόληση των ΥΔ, παράλληλα με τη συμμετοχή τους στον Α΄ κύκλο της Δράσης (ΕΔΒΜ10), απεικονίζεται στο Διάγραμμα 6. Μετά τους άνεργους (που εμφανίζουν το υψηλότερο ποσοστό, της τάξης του 66,5%), ακολουθούν οι αυτοαπασχολούμενοι (20,0%), ενώ στην τρίτη θέση βρίσκονται οι μισθωτοί του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα (αμφότεροι με 5,9%).

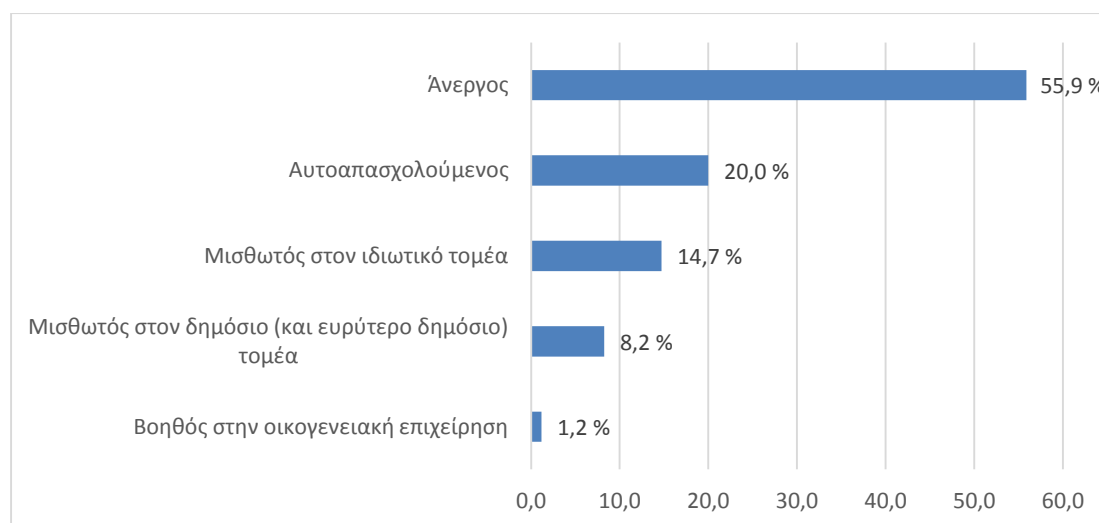

Διάγραμμα 6: Κατανομή ΥΔ ανά φορέα απασχόλησής τους σε χρόνο παράλληλο με τη διάρκεια της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

Με βάση τα στοιχεία όσων δήλωσαν ότι εργάζονταν κατά τα δύο τελευταία έτη πριν από την έναρξη της ερευνητικής τους δραστηριότητας στο πλαίσιο της ΕΔΒΜ10, προκύπτει ότι οι ΥΔ ήταν άνεργοι σε ποσοστό 55,9%. Στη δεύτερη θέση και με σημαντική διαφορά (20,0%) βρίσκονται οι αυτοαπασχολούμενοι, ενώ ακολουθούν οι μισθωτοί στον ιδιωτικό τομέα (14,7%) (Διάγραμμα 7).

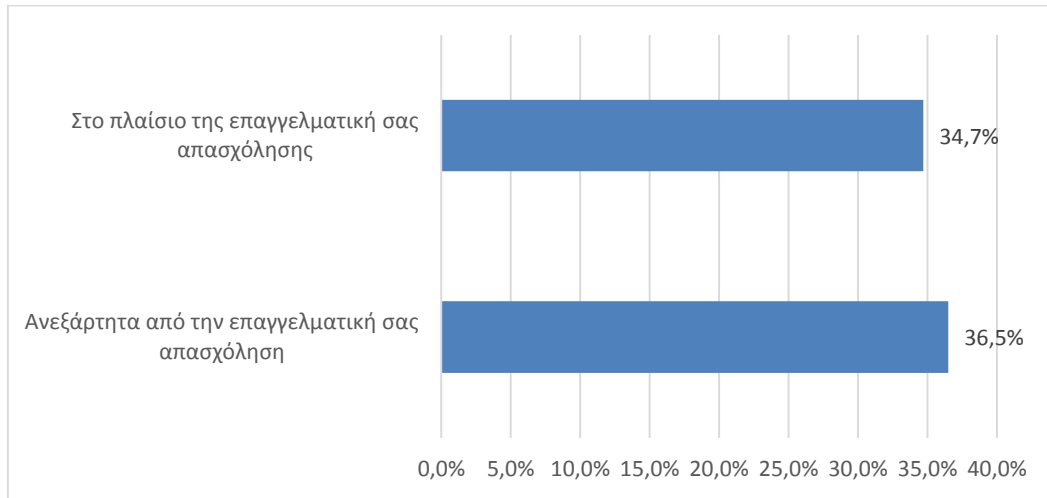
Διάγραμμα 7: Κατανομή ΥΔ ανά φορέα απασχόλησής τους τα προηγούμενα δύο χρόνια (ως % των συμμετεχόντων)

Εξειδικεύοντας περαιτέρω την ανάλυση για το κατά πόσο οι ΥΔ συμμετείχαν σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης⁴ τα δύο τελευταία έτη πριν από τη συμμετοχή τους στη Δράση, προκύπτει ότι το 34,7% είχε ερευνητική δραστηριότητα στο πλαίσιο της επαγγελματικής του απασχόλησης, ενώ το 36,5% είχε ερευνητική δραστηριότητα ανεξάρτητα από την επαγγελματική του θέση (Διάγραμμα 8).

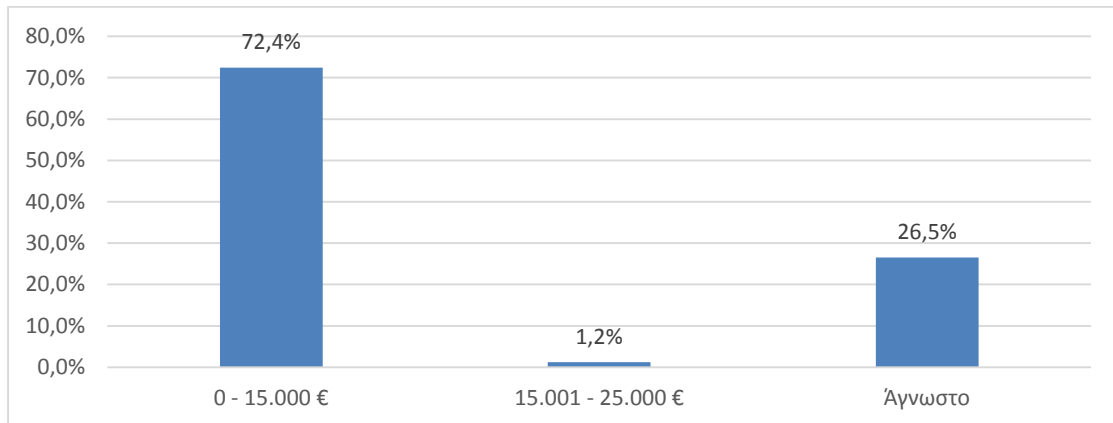
⁴ Σύμφωνα με το Εγχειρίδιο Frascati, η έρευνα και ανάπτυξη (Ε&Α) αφορά τη δημιουργική και συστηματική εργασία που αναλαμβάνεται προκειμένου να αυξηθεί το απόθεμα της γνώσης –συμπεριλαμβανομένης της γνώσης της ανθρωπότητας, του πολιτισμού και της κοινωνίας– και να επινοηθούν νέες εφαρμογές της διαθέσιμης γνώσης. Ως έννοια περιλαμβάνει τη βασική και την εφαρμοσμένη έρευνα, καθώς και την πειραματική ανάπτυξη.

Διάγραμμα 8: Ποσοστό ΥΔ με δραστηριότητα Ε & Α τα δύο τελευταία έτη πριν από τη Δράση (ως % των συμμετεχόντων)

Το Διάγραμμα 9 παρουσιάζει τα δεδομένα για το μέσο ετήσιο καθαρό ατομικό εισόδημα των ωφελούμενων της Δράσης κατά τα δύο τελευταία έτη. Σύμφωνα με τις απαντήσεις, η πλειονότητα (72,4%) ανέφερε ότι είχε εισόδημα κατ' έτος έως 15.000€, ενώ μόλις το 1,2% δήλωσε εισόδημα μεταξύ 15.001€ και 25.000€. Ας σημειωθεί ότι το 26,5% των ΥΔ επέλεξε να μην απαντήσει στη συγκεκριμένη ερώτηση.

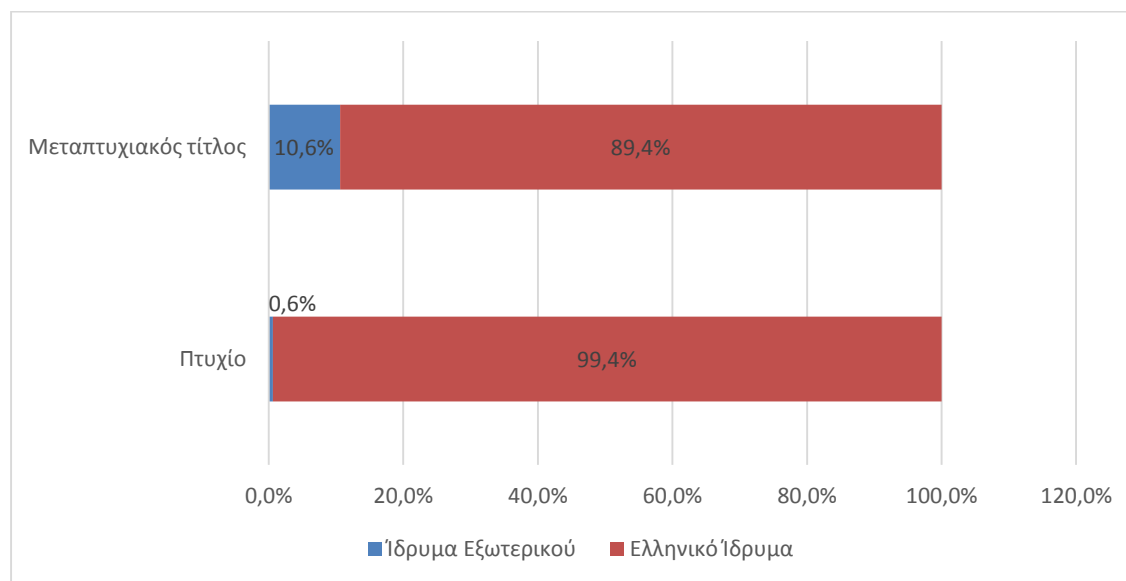
Διάγραμμα 9: Μέσο ετήσιο καθαρό ατομικό εισόδημα των ΥΔ τα δύο τελευταία έτη πριν από τη Δράση (ως % των συμμετεχόντων)

2.2. Στοιχεία εκπαίδευσης συμμετεχόντων στη Δράση «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας»

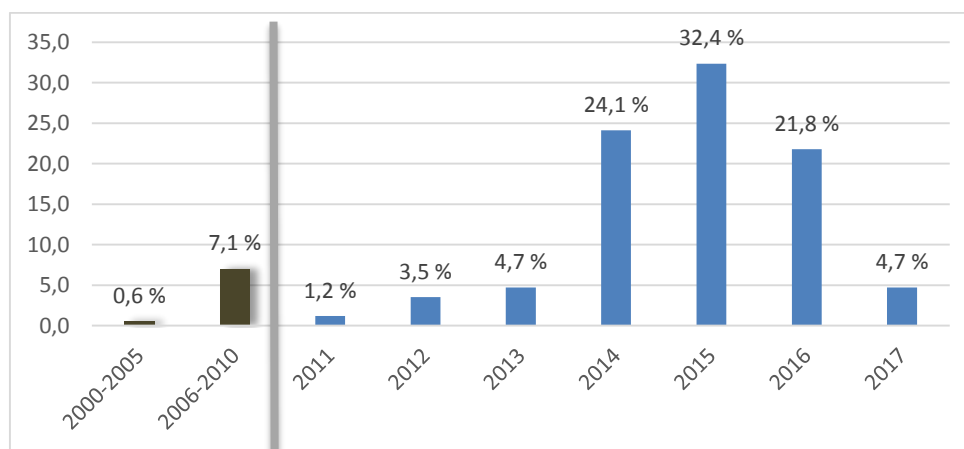
Διερευνώντας το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των ΥΔ και ιδιαίτερα τη γεωγραφική κατανομή των τίτλων σπουδών τους, προκύπτει ότι το 99,4% έλαβε πτυχίο και το 89,4% έλαβε μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών από ελληνικό ίδρυμα (Διάγραμμα 10).

Διάγραμμα 10: Κατανομή ΥΔ ανά χώρα απόκτησης πτυχίου και μεταπτυχιακού τίτλου (ως % των συμμετεχόντων)

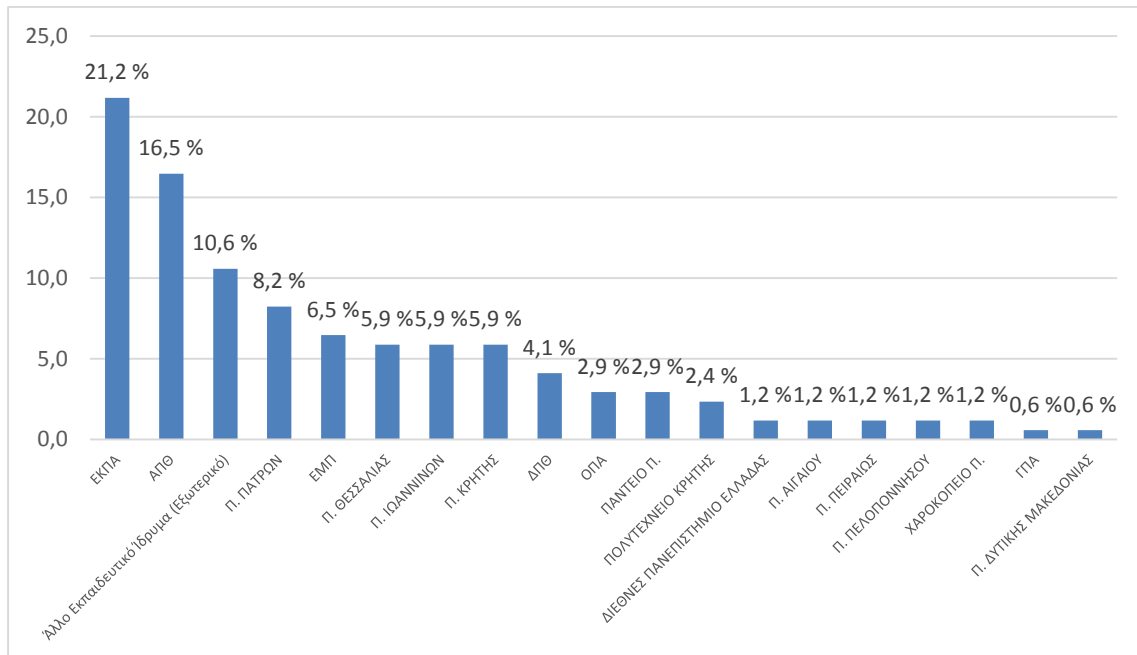
Το Διάγραμμα 11 αναλύει περαιτέρω τα στοιχεία αναφορικά με την κτήση του υψηλότερου τίτλου σπουδών, όπου φαίνεται ότι η πλειονότητα των ΥΔ το έλαβε μεταξύ 2014 και 2016.

Διάγραμμα 11: Κατανομή ΥΔ ανά έτος κτήσης του υψηλότερου προηγούμενου τίτλου σπουδών (ως % των συμμετεχόντων)

Εστιάζοντας στην κατανομή του υψηλότερου προηγούμενου τίτλου σπουδών των ΥΔ, ανά ίδρυμα απονομής του, στο Διάγραμμα 12 παρουσιάζονται τα σχετικά αποτελέσματα. Το υψηλότερο ποσοστό (21,2%) καταγράφεται στο ΕΚΠΑ, ακολουθεί το ΑΠΘ (16,5%), ενώ στην τρίτη θέση βρίσκονται, αθροιστικά, τα ιδρύματα του εξωτερικού (10,6%). Τα υπόλοιπα πανεπιστήμια καταλαμβάνουν ποσοστά μικρότερα του 10%.

Διάγραμμα 12: Κατανομή ΥΔ ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα απόκτησης υψηλότερου προηγούμενου τίτλου σπουδών (ως % των συμμετεχόντων)

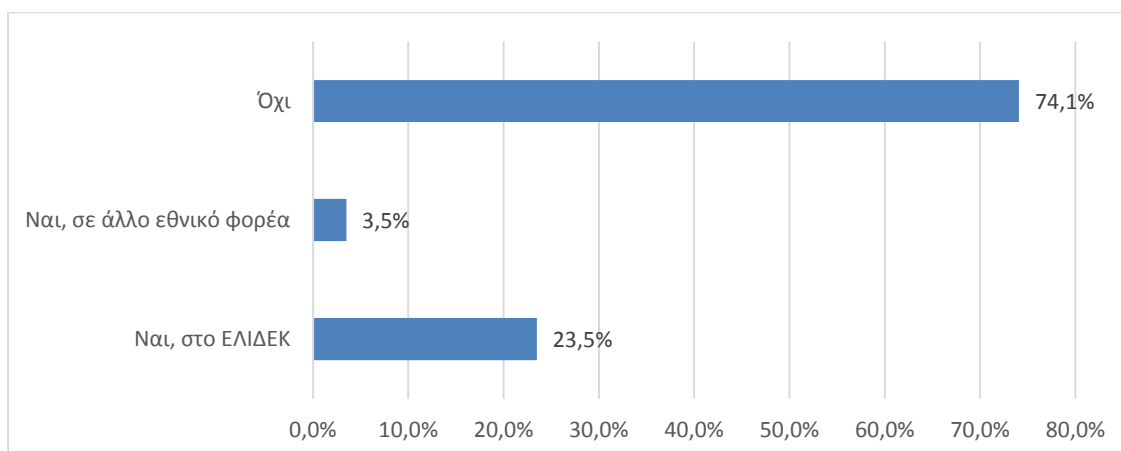

2.3. Στοιχεία για την υποβολή άλλων προτάσεων

προς χρηματοδότηση και τη συμμετοχή σε άλλες Δράσεις

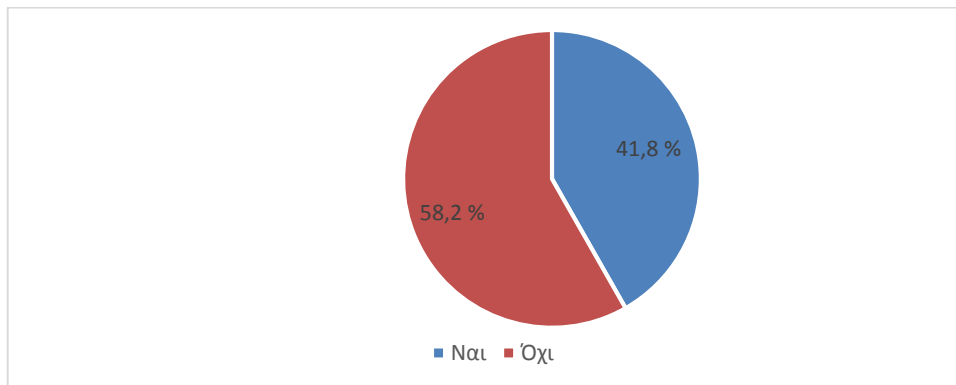
Με βάση τις προδιαγραφές της προκήρυξης, οι ΥΔ δεν αποκλείονταν από το δικαίωμα να καταθέσουν αίτηση και σε άλλον εθνικό φορέα. Σύμφωνα με το Διάγραμμα 13, το 23,5% υπέβαλε αντίστοιχο αίτημα στο Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ), ενώ το 3,5% υπέβαλε σε άλλον εθνικό φορέα. Το 74,1% των ΥΔ δεν υπέβαλε αίτηση για χρηματοδότηση των διδακτορικών σπουδών στο πλαίσιο κάποιου άλλου έργου.

Διάγραμμα 13: Κατανομή ΥΔ ανά υποβολή άλλης αίτησης για χρηματοδότηση των διδακτορικών σπουδών σε άλλο φορέα (ως % συμμετεχόντων)

Αντίστοιχα, κατά δήλωσή τους, το 41,8% των ΥΔ συμμετείχε σε άλλη δράση της ΕΥΔ, στην οποία είχε υποβάλει αίτηση, και πιο συγκεκριμένα στη Δράση «Υποστήριξη ερευνητών με έμφαση στους νέους ερευνητές» (ΕΔΒΜ34) (Διάγραμμα 14).

Διάγραμμα 14: Κατανομή ΥΔ ανά συμμετοχή τους σε άλλη Δράση της ΕΥΔ (ως % συμμετεχόντων)

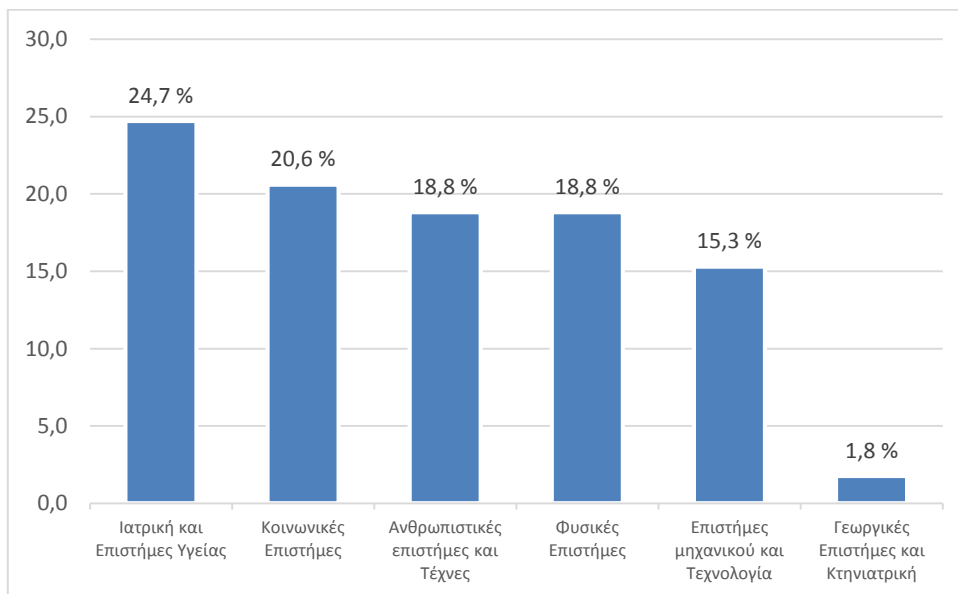

3. Συμμετοχή στον Α΄ κύκλο της Δράσης «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» (ΕΔΒΜ10)

3.1. Επιστημονικό πεδίο

Όσον αφορά την κατανομή των επιστημονικών πεδίων των διδακτορικών σπουδών των ΥΔ στο πλαίσιο του Α΄ κύκλου της Δράσης (ΕΔΒΜ10), οι περισσότερες διατριβές εμπίπτουν στο επιστημονικό πεδίο της ιατρικής και των επιστημών υγείας (24,7%). Ακολουθούν οι κοινωνικές επιστήμες υγείας (20,6%), οι ανθρωπιστικές επιστήμες (18,8%), οι φυσικές επιστήμες (18,8%), οι επιστήμες μηχανικού και τεχνολογίας (15,3%) και οι γεωργικές επιστήμες (1,8%) (Διάγραμμα 15).

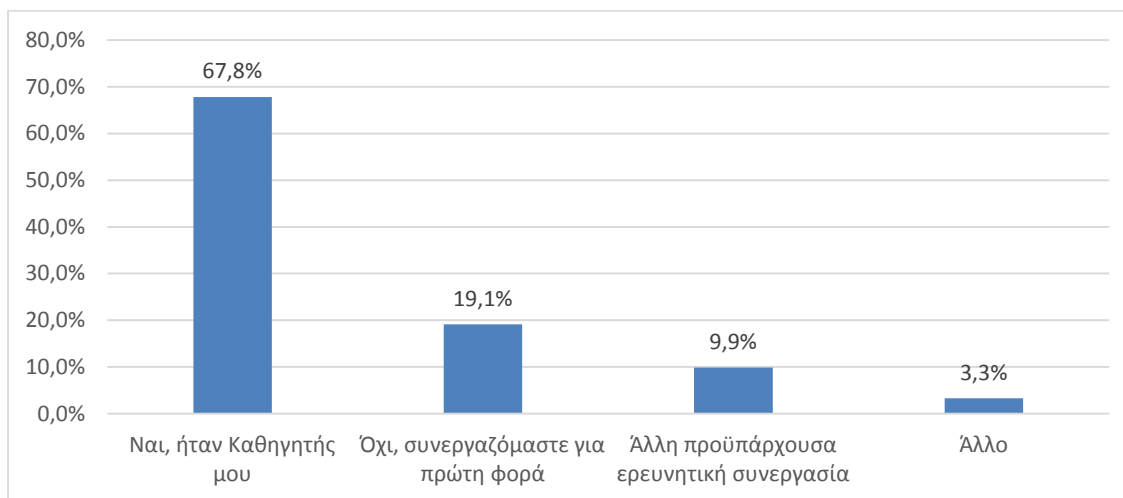
Διάγραμμα 15: Κατανομή ΥΔ ανά επιστημονικό πεδίο της διατριβής τους στο πλαίσιο της ΕΔΒΜ10 (ως % των συμμετεχόντων)

3.2. Συνεργασία με επιβλέποντα καθηγητή και συσχέτιση με παλαιότερη (ερευνητική) συνεργασία

Όσον αφορά το εάν και σε ποιο πλαίσιο οι ΥΔ είχαν συνεργαστεί κατά το παρελθόν με τον επιβλέποντα καθηγητή της τριμελούς επιτροπής του διδακτορικού τους, οι περισσότεροι συμμετέχοντες στη Δράση απάντησαν ότι ήταν καθηγητές τους κατά τις πτυχιακές ή/και μεταπτυχιακές τους σπουδές (67,8%). Το 19,1% απάντησε ότι ήταν η πρώτη φορά συνεργασίας τους, ενώ το 9,9% ότι είχε συνάψει με τον συγκεκριμένο καθηγητή κάποια άλλου είδους ερευνητική σχέση κατά το παρελθόν (Διάγραμμα 16).

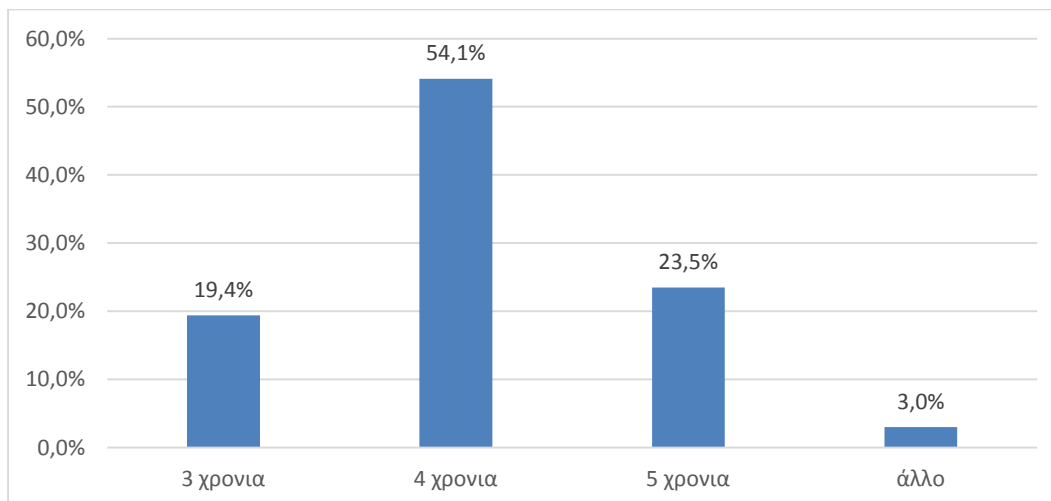
Διάγραμμα 16: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το κατά πόσο είχαν συνεργαστεί κατά το παρελθόν με τον επιβλέποντα καθηγητή της διατριβής (ως % των συμμετεχόντων)

3.3. Διάρκεια διδακτορικών σπουδών και αμοιβή

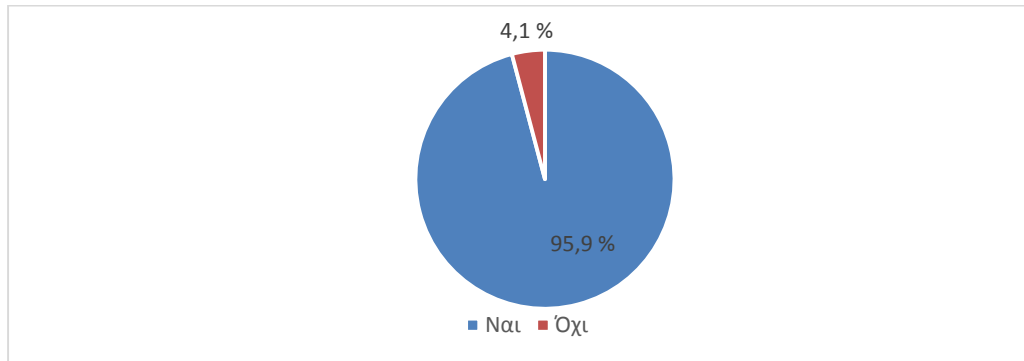
Στο Διάγραμμα 17 κατανέμονται οι ΥΔ σύμφωνα με την (προβλεπόμενη από τους ίδιους) διάρκεια των διδακτορικών τους σπουδών. Σύμφωνα με τα στοιχεία, οι περισσότεροι από τους μισούς (54,1%) αναφέρουν ότι θα χρειαστούν τέσσερα έτη για να ολοκληρώσουν τη διατριβή τους, το 23,5% πέντε έτη, ενώ το 19,4% τρία έτη.

Διάγραμμα 17: Κατανομή ΥΔ ανά (προβλεπόμενη) διάρκεια διδακτορικών σπουδών (ως % των συμμετεχόντων)

Στο ερώτημα του κατά πόσο η αμοιβή από τη συμμετοχή τους στη Δράση αποτέλεσε το κύριο εισόδημά τους (οριζόμενο ως το ποσοστό του εισοδήματος άνω του 50% του συνολικού εισοδήματος) για το 2018, το 95,9% των ωφελούμενων απάντησε καταφατικά, ενώ μόλις το 4,1% αρνητικά.

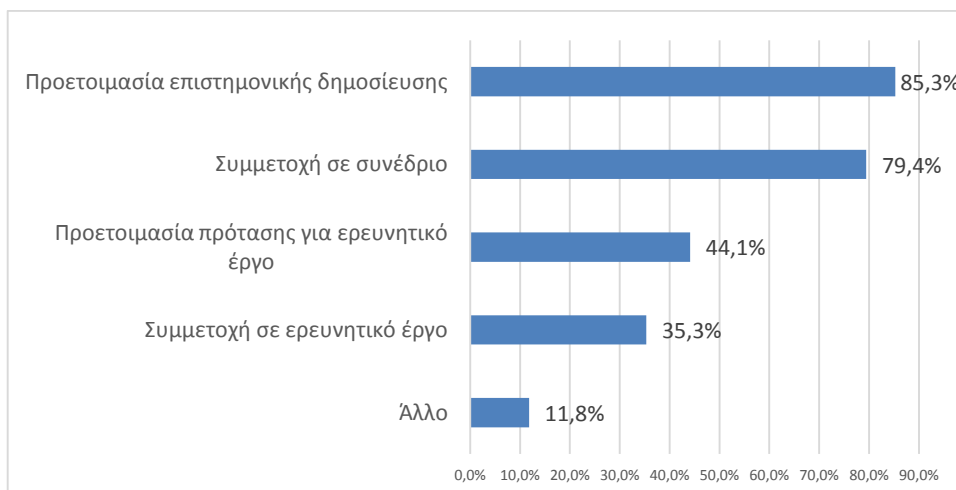
Διάγραμμα 18: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το εάν το ύψος αμοιβής από τη Δράση κάλυπτε πάνω από το 50% του συνολικού εισοδήματος το 2018 (ως % των συμμετεχόντων)

3.4. Συμμετοχή σε άλλες ερευνητικές δραστηριότητες ως συνέπεια της συμμετοχής στη Δράση «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας»

Η συμμετοχή των ΥΔ σε άλλες ερευνητικές δραστηριότητες, εκτός από τη συμμετοχή τους στη Δράση και ως αποτέλεσμα αυτής, απεικονίζεται στο Διάγραμμα 19. Πιο συγκεκριμένα, το 85,3% των ΥΔ ανέφερε ότι ενεπλάκη στην προετοιμασία κάποιας επιστημονικής δημοσίευσης, το 79,4% συμμετείχε με ανακοίνωση σε επιστημονικό συνέδριο σε θεματική συναφή με το γνωστικό αντικείμενο της διατριβής του, το 44,1% συμμετείχε στην προετοιμασία υποβολής ερευνητικής πρότασης, ενώ το 35,3% έλαβε μέρος στην υλοποίηση ενός ερευνητικού έργου.

Διάγραμμα 19: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με τη συμμετοχή σε άλλες ακαδημαϊκές/ερευνητικές δραστηριότητες (ως % των συμμετεχόντων)

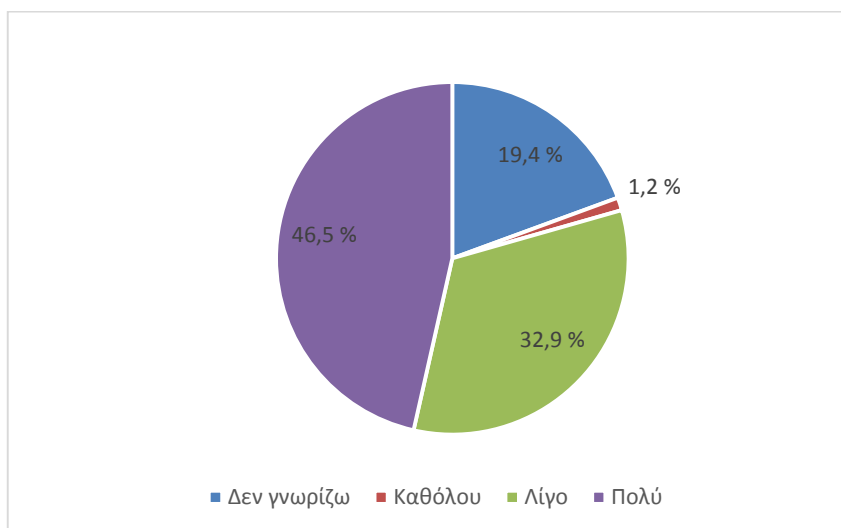

3.5. Διερεύνηση πιθανής σύνδεσης ερευνητικού έργου ΥΔ με παραγωγική δραστηριότητα – επιχειρήσεις

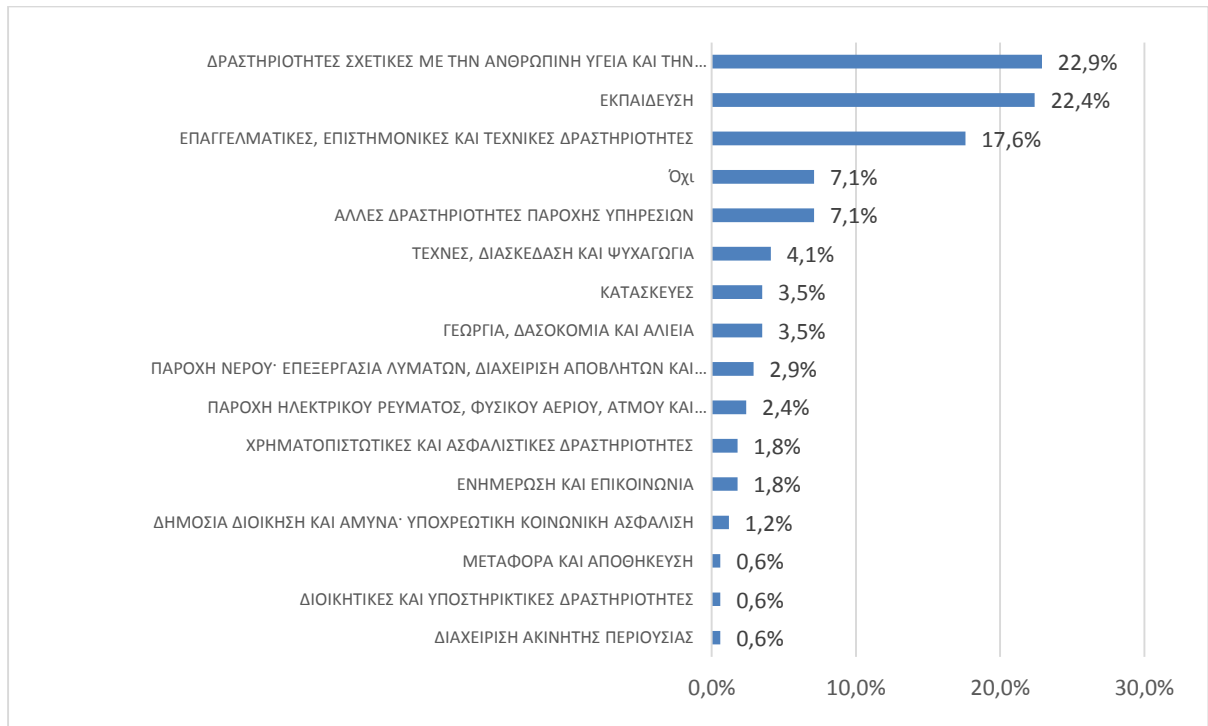
Στο ερώτημα του κατά πόσο η έρευνα για την οποία χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο εκπόνησης της διδακτορικής τους διατριβής μπορεί να αξιοποιηθεί για εμπορικούς-παραγωγικούς σκοπούς, το 46,5% των ωφελούμενων απάντησε ότι η έρευνά τους έχει άμεση συνάφεια με την παραγωγική και επιχειρηματική δραστηριότητα, το 32,9% απάντησε ότι υπάρχει μικρή συνάφεια, ενώ το 1,2% των ΥΔ εκτίμησε ότι η ερευνητική του δραστηριότητα δεν έχει κάποια συνάφεια με το εμπόριο ή την παραγωγή. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 19,4% δεν απάντησε στη συγκεκριμένη ερώτηση, δηλαδή δεν μπόρεσε να εντοπίσει κάποια πιθανή σύνδεση.

Διάγραμμα 20: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το κατά πόσο η έρευνά τους μπορεί να αξιοποιηθεί για εμπορικούς-παραγωγικούς σκοπούς (ως % των συμμετεχόντων)

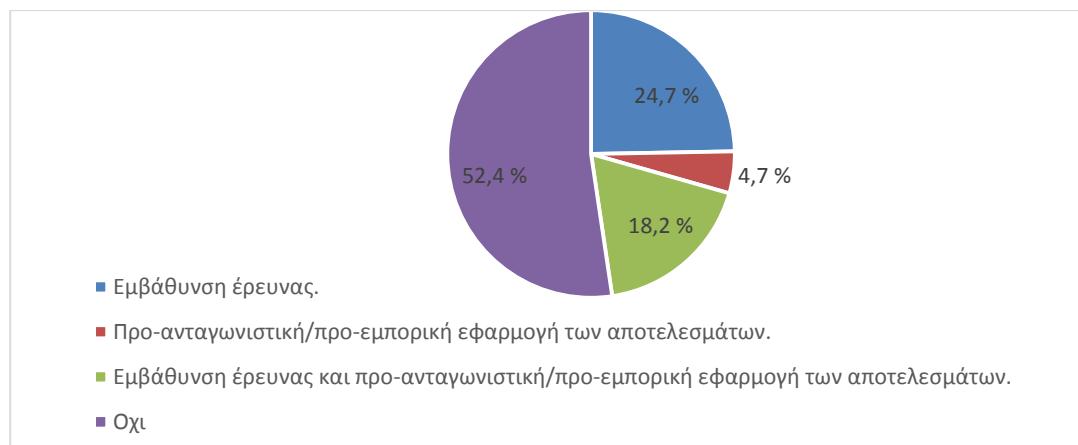
Στο Διάγραμμα 21 παρατίθεται η κατανομή των επιχειρηματικών κλάδων με τους οποίους ενδεχομένως συνδέεται η ερευνητική δραστηριότητα των ΥΔ. Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους, το 22,9% δήλωσε ότι τα ευρήματά του αφορούν κάποιον κλάδο σχετικό με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα, το 22,4% δήλωσε ότι η έρευνά του σχετίζεται με τον τομέα της εκπαίδευσης και το 17,6% με τις επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες.

Διάγραμμα 21: Κατανομή ΥΔ ανά επιχειρηματικό κλάδο που πιθανά αφορά η ερευνητική τους δραστηριότητα (ως % των συμμετεχόντων)

Αντιστοίχως, στο Διάγραμμα 22 αποτυπώνονται οι απαντήσεις των ΥΔ αναφορικά με το κατά πόσο οι ίδιοι προτίθενται να αναζητήσουν συνεργασία σε επιχειρήσεις και τους λόγους για τους οποίους θα το πράξουν. Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους, ένα ποσοστό της τάξης του 24,7% θα επιδιώξει την επιχειρηματική συνεργασία για να χρηματοδοτηθεί περαιτέρω η διεξαγωγή της έρευνάς του, ενώ το 4,7% θα αναζητήσει χρηματοδότηση στις επιχειρήσεις για σκοπούς προ-ανταγωνιστικής / προ-εμπορικής εφαρμογής των αποτελεσμάτων της έρευνας, όπως η κατοχύρωση διανοητικής ιδιοκτησίας και η προτυποποίηση. Σε ποσοστό 18,2%, οι ΥΔ θα επιδιώξουν την επιχειρηματική συνεργασία και για τους δύο παραπάνω λόγους, ενώ το 52,4% δεν προτίθεται να αναζητήσει συνεργασία με τις επιχειρήσεις.

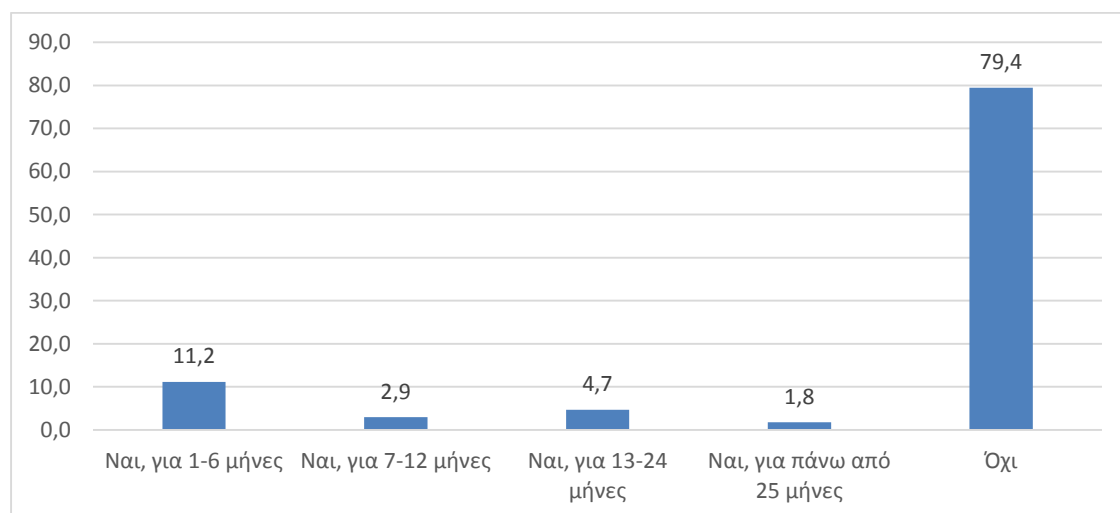
Διάγραμμα 22: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με τον λόγο για τον οποίο οι ίδιοι προτίθενται να αναζητήσουν συνεργασία με επιχειρήσεις (ως % των συμμετεχόντων)

4. Στοιχεία που αφορούν τη συμβολή της Δράσης «Ενίσχυση Ανθρώπινου Δυναμικού για υλοποίηση διδακτορικής έρευνας» στην αποτροπή του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων»

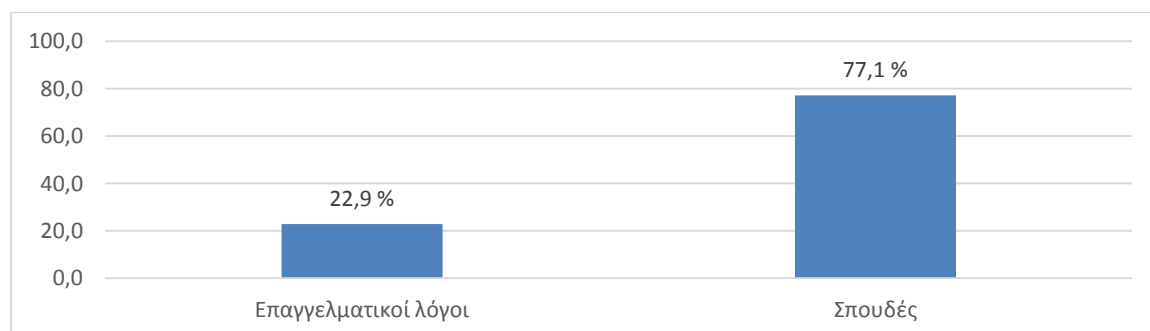
Όπως προκύπτει, από το σύνολο των ΥΔ η πλειονότητα (79,4%) δεν μετακινήθηκε στο εξωτερικό τα τελευταία πέντε έτη,⁵ το 11,2% των ωφελούμενων διέμεινε στο εξωτερικό για ένα διάστημα μεταξύ 1-6 μηνών και το 4,7% για περισσότερο από δεκατρείς μήνες (Διάγραμμα 23).

Διάγραμμα 23: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το εάν διέμειναν στο εξωτερικό τα τελευταία πέντε έτη (ως % των συμμετεχόντων)

Ως προς τον λόγο της παραμονής όσων διέμειναν κατά το παρελθόν στο εξωτερικό, το 77,1% επέλεξε να μετακινηθεί προκειμένου να σπουδάσει, ενώ το 22,9% για επαγγελματικούς λόγους (Διάγραμμα 24).

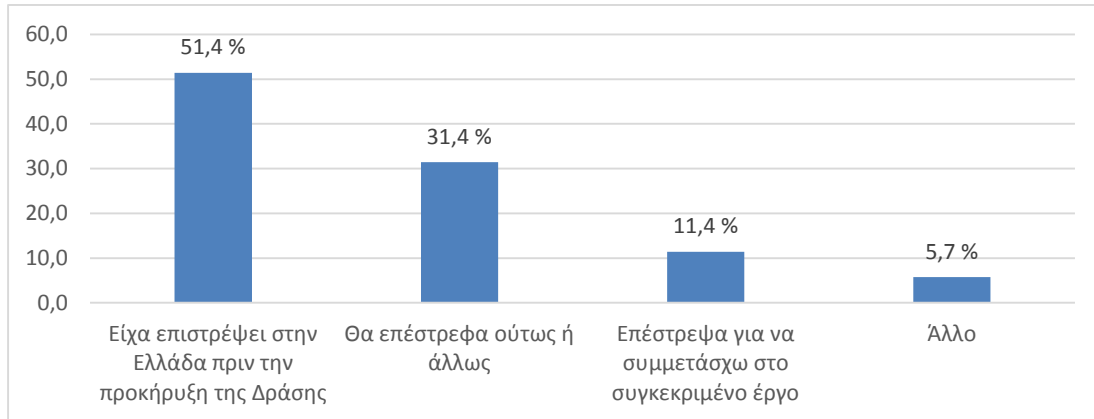
Διάγραμμα 24: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με τον λόγο μετεγκατάστασής τους στο εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων που διέμειναν στο εξωτερικό τα τελευταία πέντε έτη)

⁵ Η συγκεκριμένη πληροφορία ισχύει για τις περιπτώσεις στις οποίες ο χρόνος παραμονής είναι μεγαλύτερος από δύο μήνες και για οποιονδήποτε άλλο λόγο, εκτός από λόγους αναψυχής.

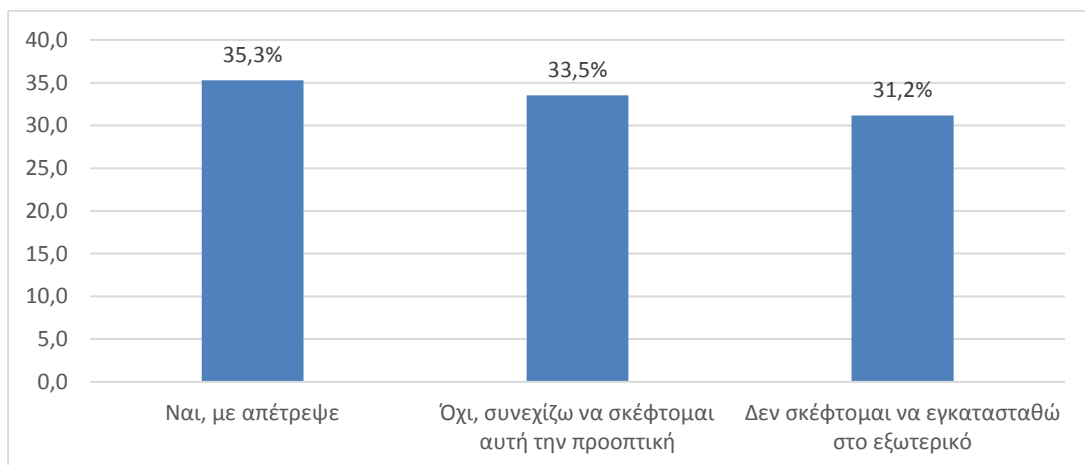
Όσον αφορά τους λόγους της επιστροφής στην Ελλάδα από το εξωτερικό για τη συγκεκριμένη κατηγορία ωφελούμενων, το 51,4% δήλωσε ότι είχε ήδη επιστρέψει στη χώρα πριν από την προκήρυξη της Δράσης, το 31,4% θα επέστρεφε είτε προκηρυσσόταν η Δράση είτε όχι και το 11,4% επέστρεψε για να συμμετάσχει στη Δράση (Διάγραμμα 25).

Διάγραμμα 25: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με τον λόγο επιστροφής τους στην Ελλάδα από το εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων που διέμεναν στο εξωτερικό τα τελευταία πέντε έτη)

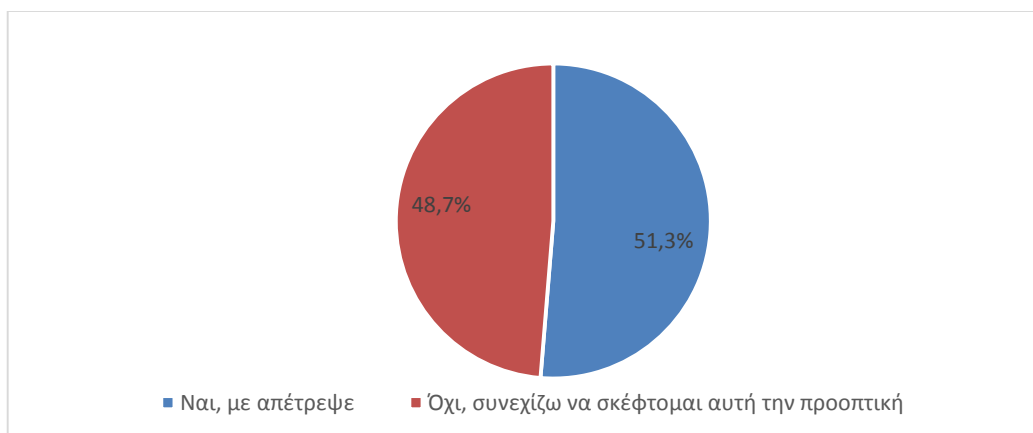
Στο Διάγραμμα 26 παρουσιάζονται οι απαντήσεις των ΥΔ σχετικά με την επίδραση που είχε η Δράση στην απόφασή τους να μετακινηθούν ή όχι σε χώρες του εξωτερικού. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, για το 35,3% των ωφελούμενων η Δράση λειτούργησε αποτρεπτικά ως προς το ενδεχόμενο μετεγκατάστασης, το 33,5% συνεχίζει να σκέφτεται την περίπτωση μετακίνησης στο εξωτερικό παρά τη συμμετοχή στη Δράση, ενώ το 31,2% των ΥΔ δεν σκεφτόταν ούτως ή άλλως την περίπτωση εγκατάστασης εκτός Ελλάδας.

Διάγραμμα 26: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το εάν η συμμετοχή τους στη Δράση τούς απέτρεψε από την αναζήτηση επαγγελματικής αποκατάστασης στο εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων)

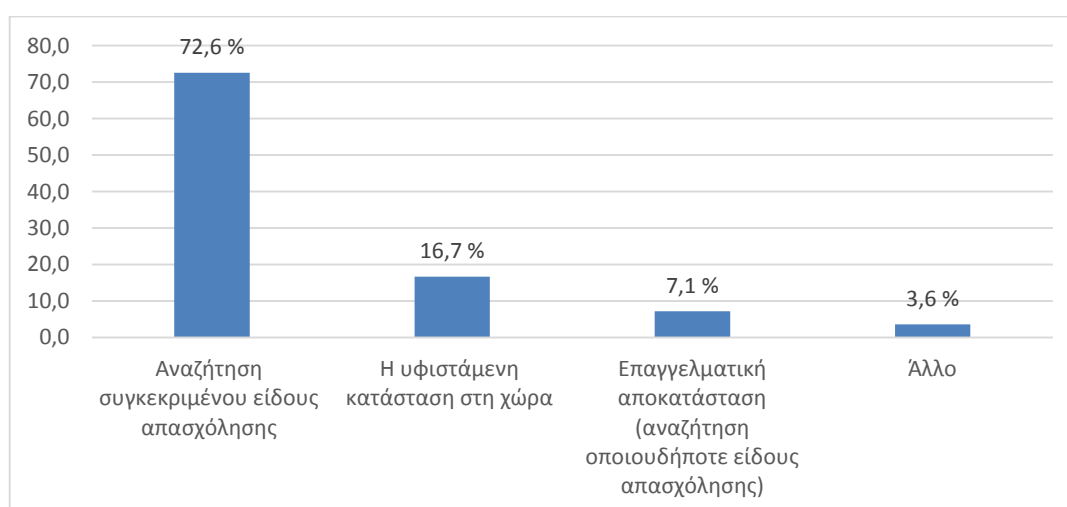
Το Διάγραμμα 27 που ακολουθεί προκύπτει αν από το σύνολο των ΥΔ απομονωθούν εκείνοι που δεν σκέφτονται την περίπτωση μετεγκατάστασης στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τα δεδομένα, οι περισσότεροι από τους μισούς ωφελούμενους που ενδιαφέρονταν να μετεγκατασταθούν στο εξωτερικό (51,3%) δήλωσαν ότι η συμμετοχή στη Δράση λειτούργησε αποτρεπτικά ως προς την ιδέα εγκατάστασης στο εξωτερικό, ενώ το 48,7% συνεχίζει να σκέφτεται αυτή την περίπτωση, παρά τη συμμετοχή τους στη Δράση.

Διάγραμμα 27: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το εάν η συμμετοχή τους στη Δράση τούς απέτρεψε από τη μετεγκατάσταση στο εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων που σκέφτονταν/σκέφτονται τη μετεγκατάσταση στο εξωτερικό)

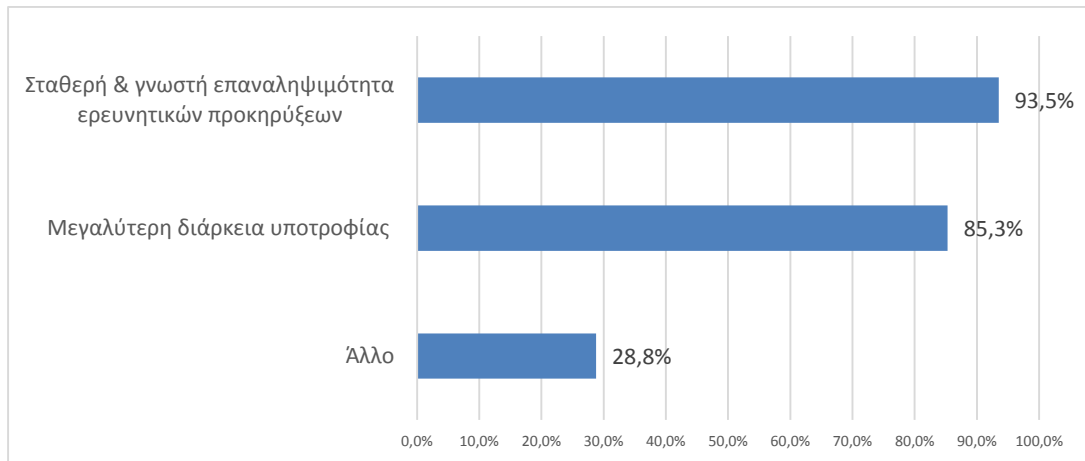
Οι λόγοι για τους οποίους οι ΥΔ σκέφτονται ως λύση τη μετεγκατάστασή τους στο εξωτερικό σχετίζονται κυρίως με την αναζήτηση απασχόλησης συναφούς με την ερευνητική τους δραστηριότητα (72,6%), ενώ ακολουθεί με σημαντική διαφορά η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί στη χώρα τα τελευταία χρόνια (16,7%) (Διάγραμμα 28).

Διάγραμμα 28: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με τον λόγο (εκ νέου) μετεγκατάστασής τους στο εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων που σκέφτονται τη μετεγκατάσταση στο εξωτερικό)

Διερευνώντας το ζήτημα της αντιμετώπισης της φυγής του ανθρώπινου δυναμικού υψηλής εκπαίδευσης στο εξωτερικό και τη συμβολή της συγκεκριμένης Δράσης σε αυτό, το Διάγραμμα 29 παρουσιάζει τους παράγοντες, όπως αυτοί προτάθηκαν από τους ΥΔ του Α΄ κύκλου της Δράσης (ΕΔΒΜ10), οι οποίοι θα μπορούσαν να λειτουργήσουν αποτρεπτικά στο φαινόμενο της διαρροής εγκεφάλων. Σύμφωνα με τις αποκρίσεις τους, η σταθερή και γνωστή επαναληψιμότητα των συναφών ερευνητικών προκηρύξεων (93,5%) και η επέκταση της χρονικής διάρκειας της υποτροφίας (85,3%) επιλέχθηκαν ως οι κύριοι παράγοντες γι' αυτό τον σκοπό.

Διάγραμμα 29: Παράγοντες για την αντιμετώπιση του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων» (ως % των συμμετεχόντων)

Επιπλέον, άλλοι παράγοντες που αναφέρθηκαν και θα μπορούσαν να συμβάλουν στην αποτροπή του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων» που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στη χώρα, είναι ενδεικτικά οι ακόλουθοι:

- Πρόβλεψη ικανοποιητικής αμοιβής των ΥΔ από την αρχή της εκπόνησης της διδακτορικής τους διατριβής
- Αύξηση του ποσού της υποτροφίας τους.
- Έγκαιρη πληρωμή-καταβολή της υποτροφίας τους.
- Εξασφάλιση επαγγελματικών ευκαιριών μέσα από παρεμφερείς δράσεις και υποτροφίες.
- Σύνδεση της υποτροφίας τους για την εκπόνηση διδακτορικής έρευνας με τυχόν μεταδιδακτορική έρευνα.
- Κάλυψη δαπανών για πειραματικούς/ερευνητικούς σκοπούς.

ΜΕΡΟΣ Β'

Αποτύπωση ωφελούμενων της Δράσης «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» (ΕΔΒΜ31)

5. Στοιχεία έρευνας πεδίου

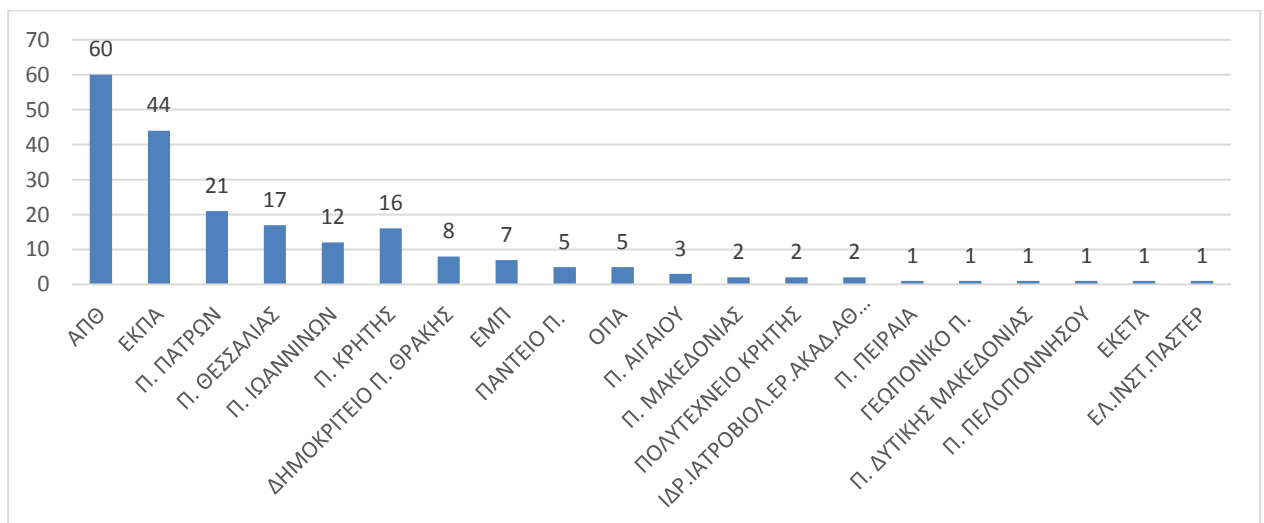
5.1. Εισαγωγικά στοιχεία

Τα δεδομένα που παρουσιάζονται στο παρόν μέρος της έκδοσης έχουν προκύψει από την επεξεργασία των ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων που συμπλήρωσαν και υπέβαλαν οι ωφελούμενοι ΥΔ, οι οποίοι συμμετείχαν στη Δράση «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών», κατά την περίοδο 2017-2019. Το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ), ως ο φορέας υλοποίησης της συγκεκριμένης Δράσης, ενημέρωσε το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης για τον ακριβή αριθμό των ωφελούμενων και τα στοιχεία επικοινωνίας τους κατόπιν σχετικού αιτήματος. Με βάση αυτή τη διαδικασία, στο σύνολο των ΥΔ για τη συγκεκριμένη Δράση (σύνολο ατόμων: 210) απεστάλησαν προσκλήσεις για τη συμπλήρωση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Το ποσοστό απόκρισης και συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου έφτασε το 79% (αριθμός συμπληρωμένων ερωτηματολογίων: 166). Στην παρούσα έκδοση, η παράθεση των στοιχείων γίνεται είτε σε απόλυτους αριθμούς είτε –συχνότερα– ως ποσοστό, κυρίως, επί του αριθμού των συμπληρωμένων ερωτηματολογίων, δηλαδή ως ποσοστό των αποκρίσεων.

5.2. Κατανομή απαντήσεων ανά πανεπιστημιακό ίδρυμα

Το Διάγραμμα 30 παρουσιάζει τη συνολική κατανομή των ωφελούμενων ΥΔ ανά ίδρυμα υποδοχής τους στη Δράση (ΕΔΒΜ31). Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) βρίσκεται στην πρώτη θέση των ιδρυμάτων υποδοχής με 60 ΥΔ, ενώ ακολουθεί το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) με 44 ΥΔ. Τα υπόλοιπα ΑΕΙ έπονται στη σχετική κατάταξη με αξιόλογη διαφορά.

Διάγραμμα 30: Κατανομή απαντήσεων των ΥΔ ανά ίδρυμα υποδοχής στο πλαίσιο της Δράσης (συνολικός αριθμός ωφελούμενων Δράσης)

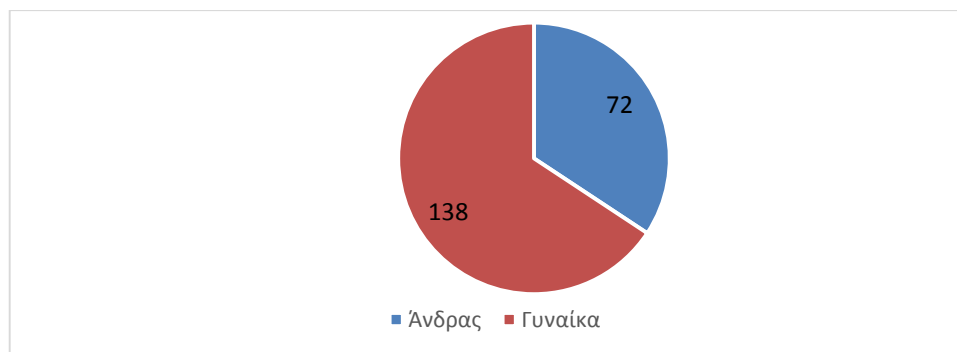

6. Προφίλ των συμμετεχόντων στη Δράση «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» (ΕΔΒΜ31)

6.1. Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων στη Δράση «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών»

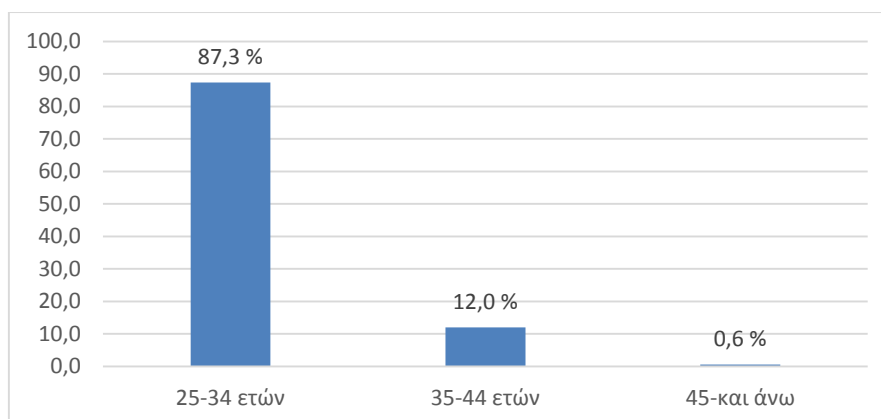
Από το σύνολο των 210 ατόμων που συμμετείχαν στη Δράση, το συνολικό ερευνητικό δυναμικό, αποτελούνταν από 138 γυναίκες (65,7%) και 72 άνδρες (34,3%) (Διάγραμμα 31).

Διάγραμμα 31: Κατανομή ΥΔ ανά φύλο (συνολικός αριθμός ωφελούμενων)

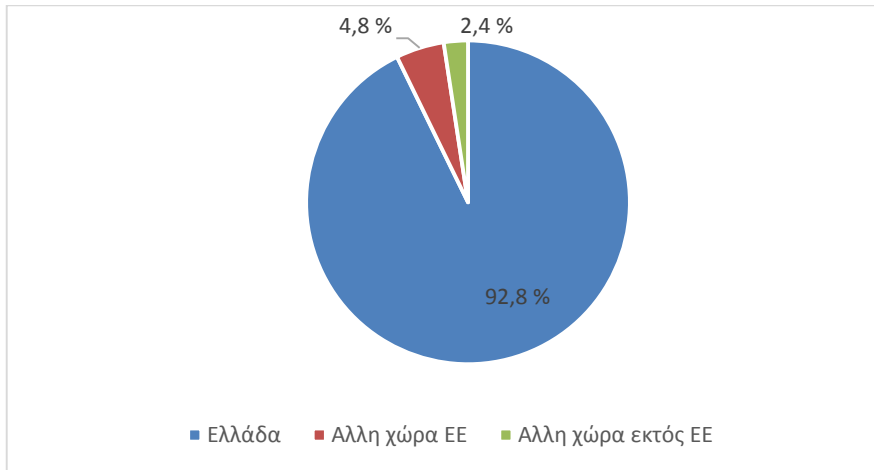

Η πλειονότητα των ΥΔ που συμμετείχαν στη Δράση ανήκε με διαφορά στην ηλικιακή ομάδα μεταξύ 25-34 ετών (87,3%), ενώ μόλις το 12,0% ήταν μεταξύ 35-44 ετών (Διάγραμμα 32).

Διάγραμμα 32: Κατανομή ΥΔ ανά ηλικιακή ομάδα (ως % των συμμετεχόντων)

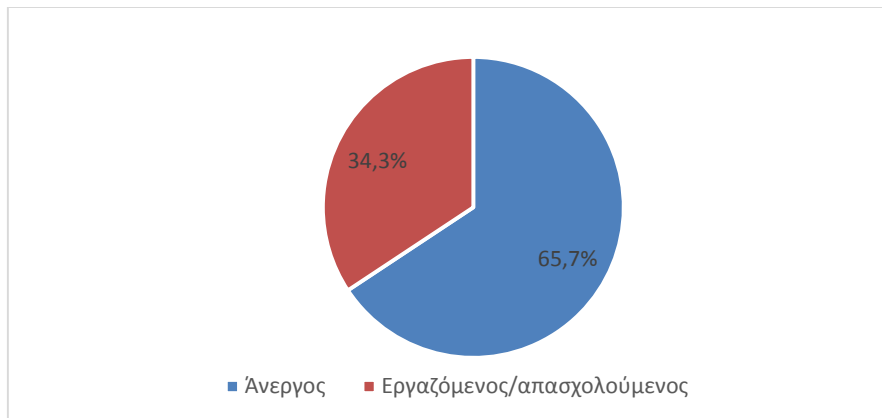

Σε ποσοστό 92,8% οι ΥΔ γεννήθηκαν στην Ελλάδα, το 4,8% σε άλλη χώρα της ΕΕ και το 2,4% σε χώρα εκτός ΕΕ (Διάγραμμα 33).

Διάγραμμα 33: Κατανομή ΥΔ ανά χώρα γέννησης (ως % των συμμετεχόντων)

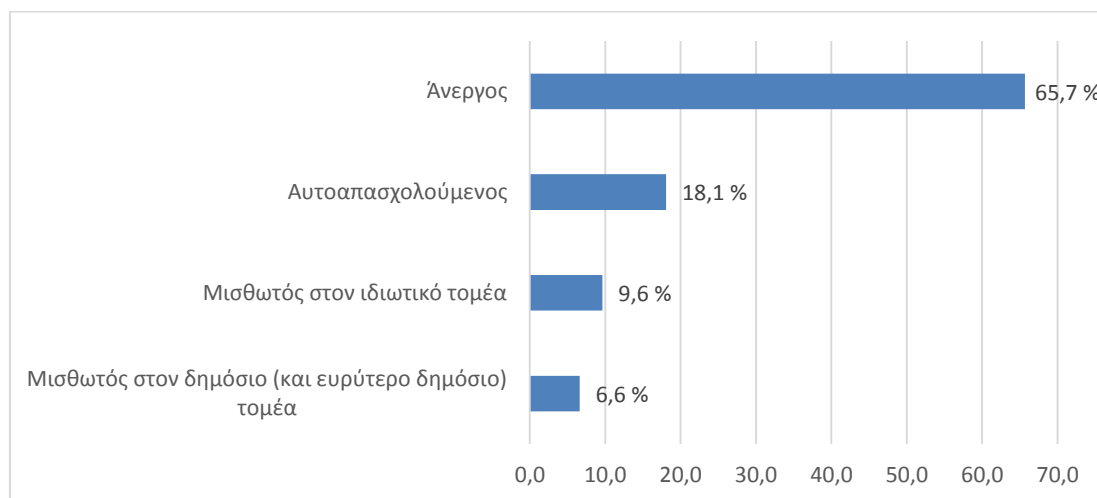
Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι το 98,2% των ΥΔ είχε ελληνική ιθαγένεια, ενώ το 1,8% των συμμετεχόντων στη Δράση δήλωσε πως διαθέτει ιθαγένεια άλλου κράτους.

Διερευνώντας την επαγγελματική κατάσταση των ΥΔ, το 65,7% όσων συμμετείχαν στη Δράση ανέφερε ότι δεν διατηρούσε άλλη παράλληλη απασχόληση (Διάγραμμα 34).

Διάγραμμα 34: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το καθεστώς απασχόλησής τους εκτός από τη συμμετοχή τους στη Δράση (ως % των συμμετεχόντων)

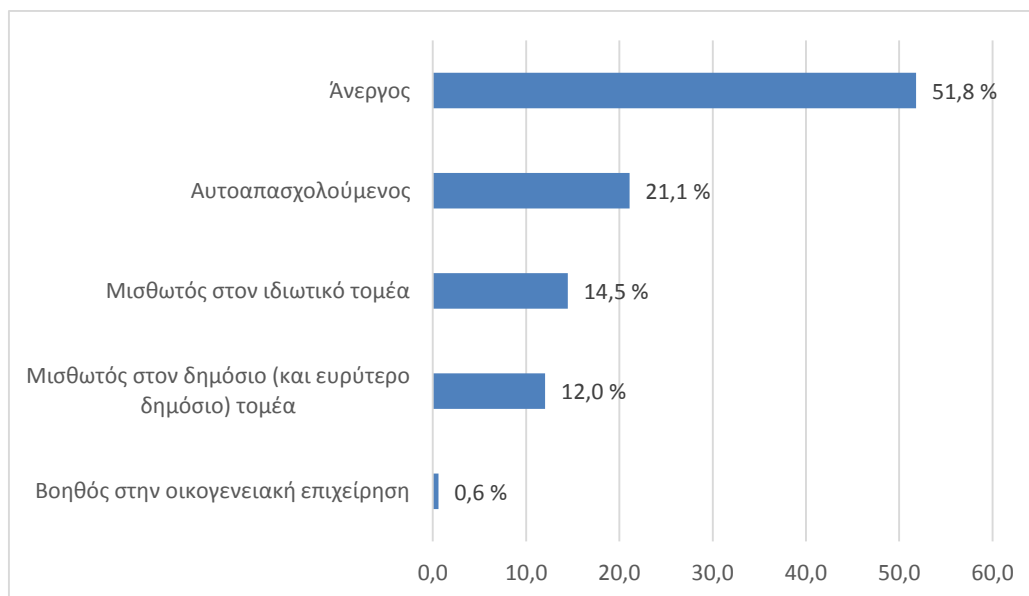
Η επαγγελματική απασχόληση των ΥΔ, παράλληλα με τη συμμετοχή τους στη Δράση, απεικονίζεται στο Διάγραμμα 35. Πέρα από τους άνεργους (65,7%), το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό των αποκρίσεων αφορούσε τους αυτοαπασχολούμενους (18,1%), ενώ στην τρίτη θέση βρίσκονταν οι μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα (9,6%).

Διάγραμμα 35: Κατανομή ΥΔ ανά φορέα απασχόλησής τους σε χρόνο παράλληλο με τη διάρκεια της Δράσης (ως % των συμμετεχόντων)

Με βάση τα στοιχεία που αφορούσαν όσους εργάζονταν τα δύο τελευταία έτη πριν από την έναρξη της ερευνητικής τους δραστηριότητας στο πλαίσιο της Δράσης, προκύπτει ότι ένα 51,8% των ΥΔ βρισκόταν σε καθεστώς ανεργίας, στη δεύτερη θέση ήταν οι αυτοαπασχολούμενοι (21,1%), ενώ ακολουθούν οι μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα (14,5%) (Διάγραμμα 36).

Διάγραμμα 36: Κατανομή ΥΔ ανά φορέα απασχόλησής τους τα δύο προηγούμενα χρόνια (ως % των συμμετεχόντων)

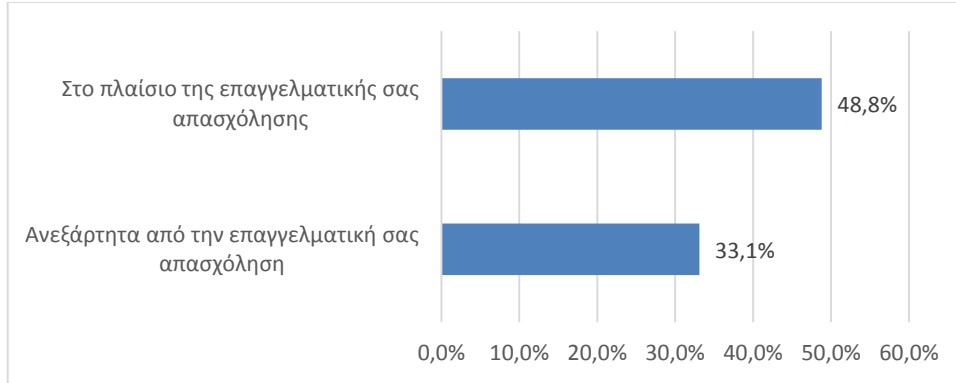

Αναφορικά με το κατά πόσο οι ΥΔ συμμετείχαν σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης⁶ τα δύο τελευταία έτη πριν από τη συμμετοχή τους στη Δράση, διαπιστώθηκε ότι το 48,8%

⁶ Σύμφωνα με το Εγχειρίδιο Frascati, η έρευνα και ανάπτυξη (E&A) αφορά τη δημιουργική και συστηματική εργασία που αναλαμβάνεται προκειμένου να αυξηθεί το απόθεμα της γνώσης –συμπεριλαμβανομένης της γνώσης της ανθρωπότητας, του πολιτισμού και της κοινωνίας– και να επινοηθούν νέες εφαρμογές της διαθέσιμης γνώσης. Ως έννοια περιλαμβάνει τη βασική και την εφαρμοσμένη έρευνα, καθώς και την πειραματική ανάπτυξη.

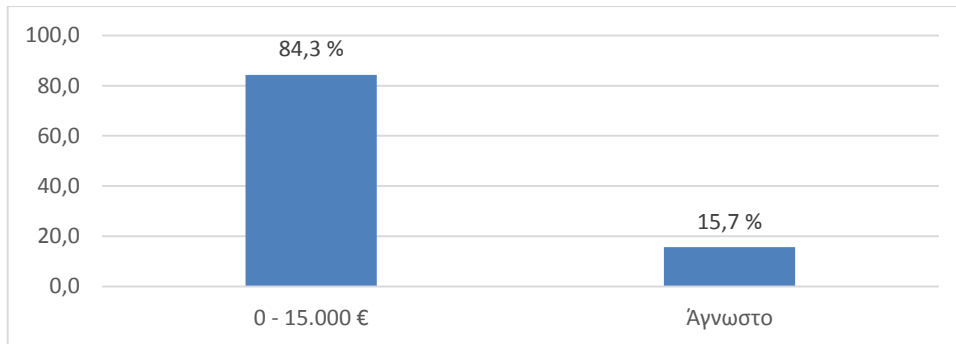
ανέπτυξε ερευνητική δραστηριότητα στο πλαίσιο της επαγγελματικής του απασχόλησης, ενώ το 33,1% είχε ερευνητική δραστηριότητα ανεξάρτητα από την επαγγελματική θέση (Διάγραμμα 37).

Διάγραμμα 37: Ποσοστό ΥΔ με δραστηριότητα E&A τα δύο τελευταία έτη πριν από τη Δράση (ως % των συμμετεχόντων)

Στο Διάγραμμα 38 παρουσιάζονται τα δεδομένα για το μέσο ετήσιο καθαρό ατομικό εισόδημα των ωφελούμενων της Δράσης κατά τα δύο τελευταία έτη. Σύμφωνα με τις απαντήσεις, η πλειονότητα (84,3%) ανέφερε ότι είχε εισόδημα κατ' έτος έως 15.000€, ενώ το 15,7% των ΥΔ επέλεξε να μην απαντήσει στη συγκεκριμένη ερώτηση.

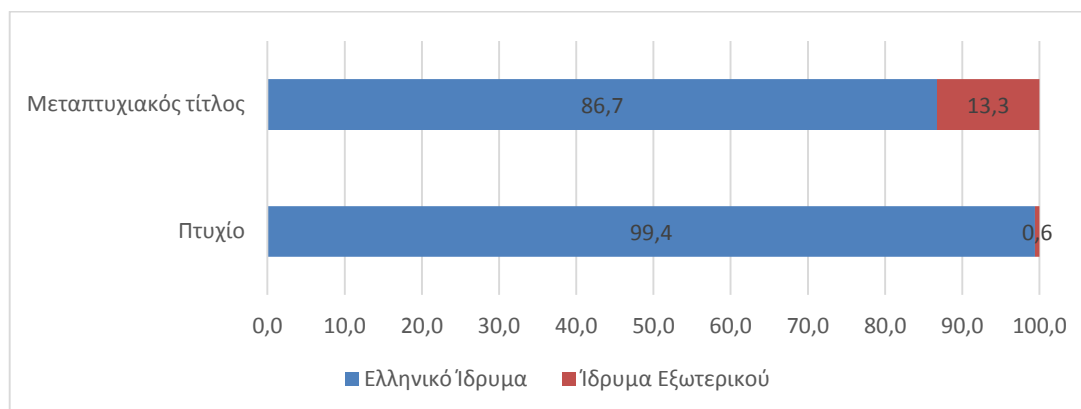
Διάγραμμα 38: Μέσο ετήσιο καθαρό ατομικό εισόδημα των ΥΔ τα δύο τελευταία έτη πριν από τη Δράση (ως % των συμμετεχόντων)

6.2. Στοιχεία εκπαίδευσης συμμετεχόντων στη Δράση «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών»

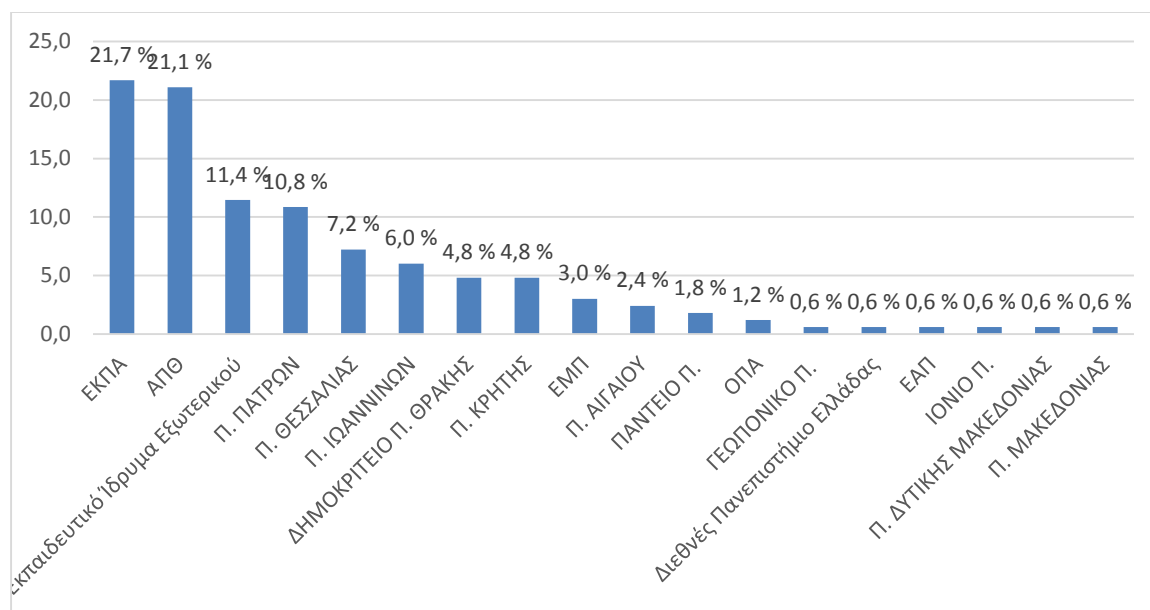
Διερευνώντας το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των ΥΔ και ιδιαίτερα τη γεωγραφική κατανομή των τίτλων σπουδών τους, προκύπτει ότι το 99,4% έλαβε πρώτο πτυχίο και το 86,7% έλαβε μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών από ελληνικό ίδρυμα (Διάγραμμα 39).

Διάγραμμα 39: Κατανομή ΥΔ ανά χώρα απόκτησης πρώτου πτυχίου και μεταπτυχιακού τίτλου (ως % των συμμετεχόντων)

Στο Διάγραμμα 40 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που συνδέονται με την κατανομή του υψηλότερου προηγούμενου τίτλου σπουδών των ΥΔ ανά ίδρυμα απονομής. Όπως διαπιστώνουμε, το υψηλότερο ποσοστό (21,7%) καταγράφεται στο ΕΚΠΑ, ακολουθεί το ΑΠΘ (21,1%), ενώ στην τρίτη θέση βρίσκονται όλα τα ιδρύματα του εξωτερικού (11,4%).

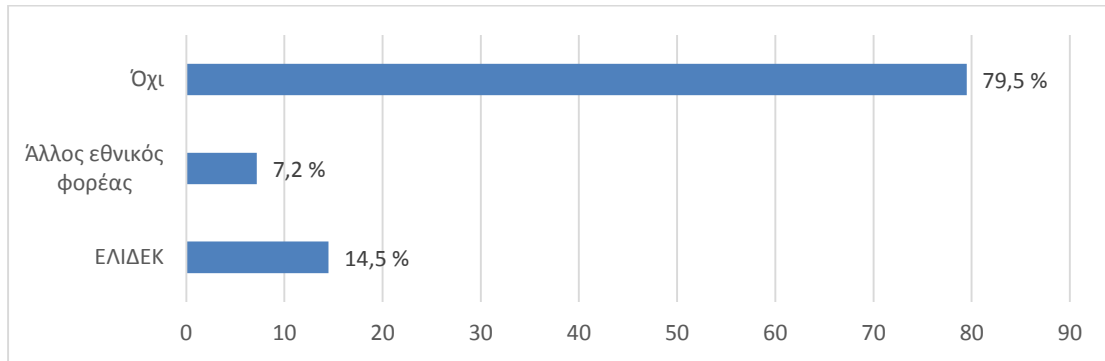
Διάγραμμα 40: Κατανομή ΥΔ, ανά εκπαιδευτικό ίδρυμα απόκτησης υψηλότερου προηγούμενου τίτλου σπουδών (ως % των συμμετεχόντων)

6.3. Στοιχεία για την υποβολή άλλων προτάσεων προς χρηματοδότηση και τη συμμετοχή σε άλλες Δράσεις

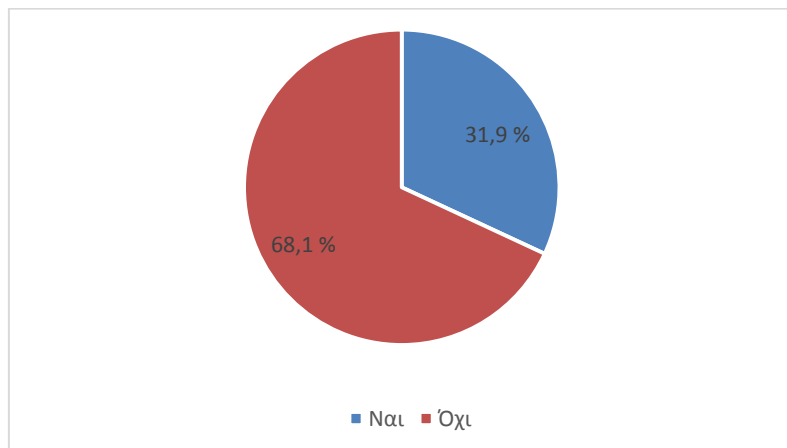
Σύμφωνα με το Διάγραμμα 41 που ακολουθεί, το 79,5% των ΥΔ δεν υπέβαλε αίτηση για χρηματοδότηση των διδακτορικών σπουδών στο πλαίσιο κάποιου άλλου έργου. Αντιθέτως, το 14,5% κατέθεσε αίτηση χρηματοδότησης στο Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ) και το 7,2% σε άλλον εθνικό φορέα.

Διάγραμμα 41: Κατανομή ΥΔ ανά πιθανή υποβολή άλλης αίτησης για χρηματοδότηση των διδακτορικών σπουδών σε άλλο φορέα (ως % συμμετεχόντων)

Επιπλέον, το 31,9% των ΥΔ συμμετείχε σε άλλη δράση της ΕΥΔ, στην οποία είχε το δικαίωμα, και πιο συγκεκριμένα στη Δράση «Υποστήριξη ερευνητών με έμφαση στους νέους ερευνητές» (ΕΔΒΜ34) (Διάγραμμα 42).

Διάγραμμα 42: Κατανομή ΥΔ ανά πιθανή συμμετοχή τους σε άλλη Δράση της ΕΥΔ (ως % συμμετεχόντων)

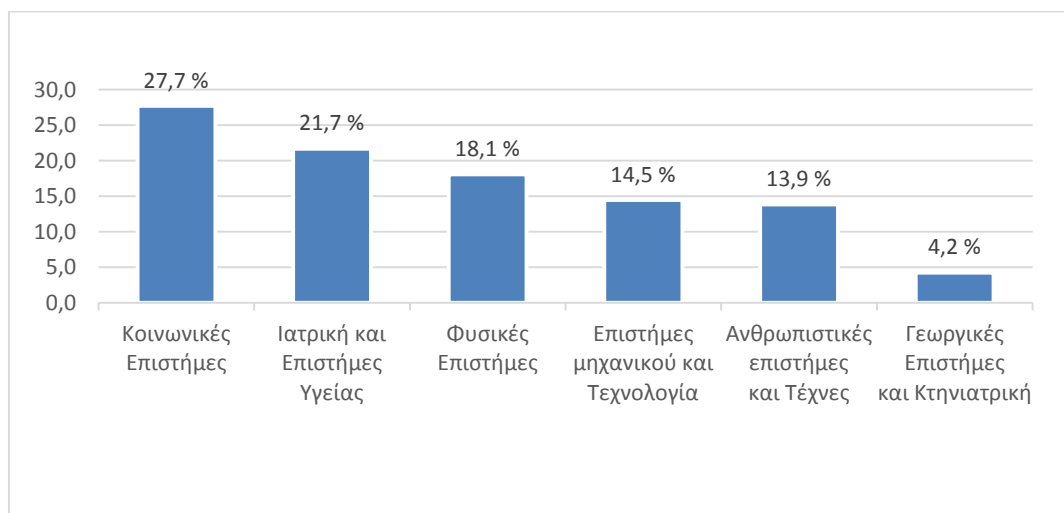

7. Συμμετοχή στη Δράση «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» (ΕΔΒΜ31)

7.1. Επιστημονικό πεδίο

Όσον αφορά την κατανομή των επιστημονικών πεδίων των διδακτορικών σπουδών των ΥΔ, στο πλαίσιο της Δράσης (ΕΔΒΜ31), οι περισσότερες διατριβές εμπíπτουν στο επιστημονικό πεδίο των κοινωνικών επιστημών (27,7%), έπονται τα πεδία της ιατρικής και των επιστημών υγείας (21,7%), των φυσικών επιστημών (18,1%), των επιστημών μηχανικού (14,5%), των ανθρωπιστικών επιστημών (13,9%) και των γεωργικών επιστημών (4,2%) (Διάγραμμα 43).

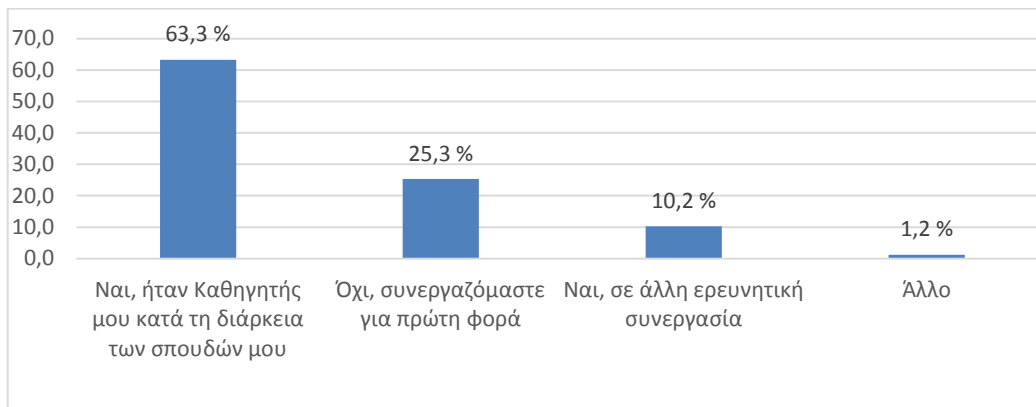
Διάγραμμα 43: Κατανομή ΥΔ ανά επιστημονικό πεδίο της διατριβής τους στο πλαίσιο της ΕΔΒΜ31 (ως % των συμμετεχόντων)

7.2. Συνεργασία με επιβλέποντα καθηγητή και συσχέτιση με παλαιότερη (ερευνητική) συνεργασία

Σε σχέση με το εάν και σε ποιο πλαίσιο οι ΥΔ είχαν συνεργαστεί κατά το παρελθόν με τον επιβλέποντα καθηγητή της τριμελούς επιτροπής του διδακτορικού τους, οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην Δράση (63,3%) απάντησαν ότι ήταν καθηγητής τους στο πλαίσιο των πτυχιακών ή/και μεταπτυχιακών σπουδών τους. Επίσης, το 25,3% ανέφερε ότι συνεργάστηκε για πρώτη φορά με τον επιβλέποντα καθηγητή, ενώ το 10,2% ανέφερε ότι είχαν συνεργαστεί κατά το παρελθόν σε κάποιο άλλο ερευνητικό πρόγραμμα (Διάγραμμα 44).

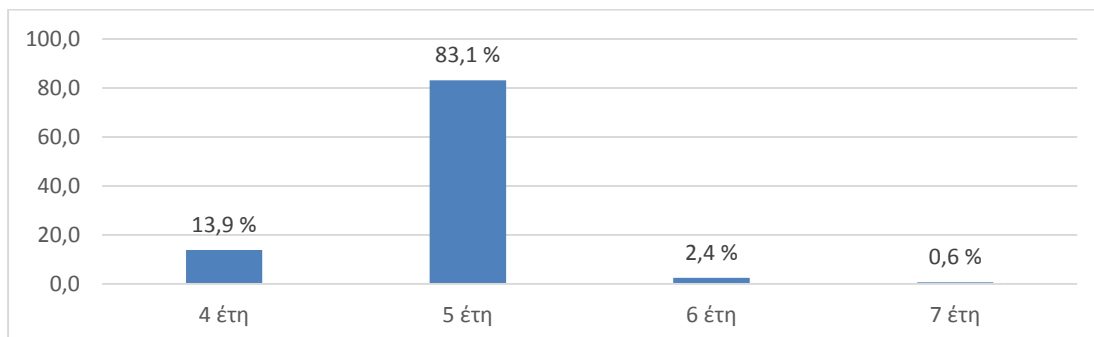
Διάγραμμα 44: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το κατά πόσο είχαν συνεργαστεί κατά το παρελθόν με τον επιβλέποντα καθηγητή της διατριβής τους (ως % των συμμετεχόντων)

7.3. Διάρκεια διδακτορικών σπουδών και αμοιβή

Το Διάγραμμα 45 κατανέμει τους ΥΔ σύμφωνα με την (προβλεπόμενη από τους ίδιους) διάρκεια των διδακτορικών τους σπουδών. Σύμφωνα με τα στοιχεία, οι περισσότεροι από τους ΥΔ (83,1%) θα χρειαστούν 5 έτη για να ολοκληρώσουν τη διατριβή τους. Για το 13,9% οι διδακτορικές σπουδές τους θα διαρκέσουν 4 έτη, ενώ για το 3,0% περισσότερα από 5 έτη.

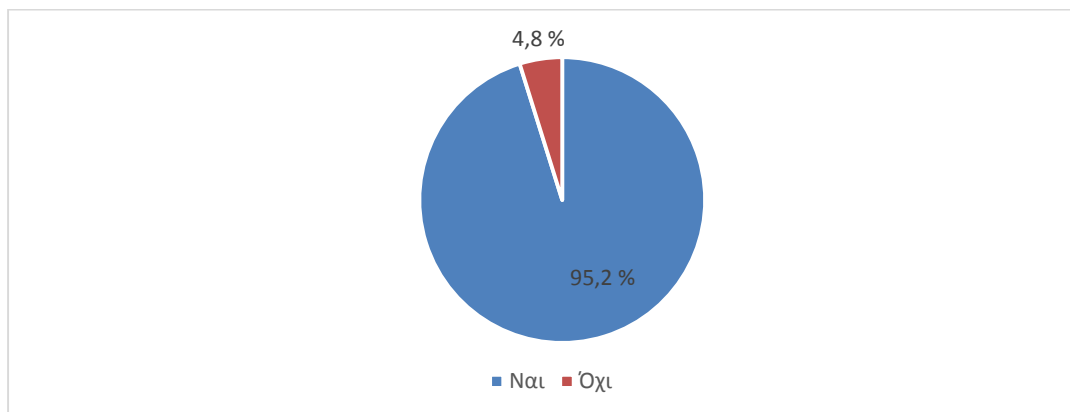
Διάγραμμα 45: Κατανομή ΥΔ ανά (προβλεπόμενη) διάρκεια διδακτορικών σπουδών (ως % των συμμετεχόντων)

Στην ερώτηση κατά πόσο η αμοιβή από τη συμμετοχή τους στη Δράση αποτέλεσε το κύριο εισόδημά τους (οριζόμενο ως το ποσοστό του εισοδήματος άνω του 50% του συνολικού εισοδήματος) για το 2018, το 95,2% των ωφελούμενων απάντησε καταφατικά, ενώ μόλις το 4,8% απάντησε αρνητικά (Διάγραμμα 46).

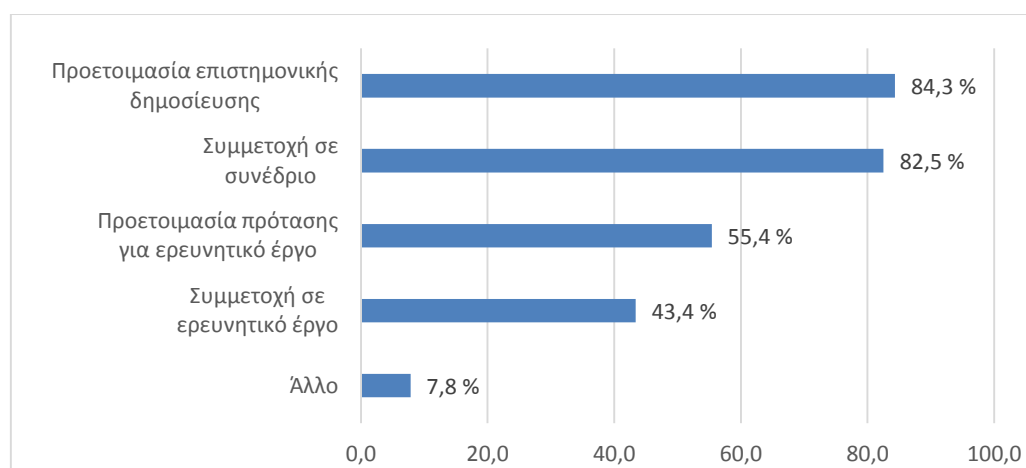
Διάγραμμα 46: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το εάν το ύψος αμοιβής από τη Δράση κάλυπτε πάνω από το 50% του συνολικού εισοδήματος το 2018 (ως % των συμμετεχόντων)

7.4. Συμμετοχή σε άλλες ερευνητικές δραστηριότητες ως συνέπεια της συμμετοχής στη Δράση «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών»

Η συμμετοχή των ΥΔ σε άλλες ερευνητικές δραστηριότητες, εκτός από τη συμμετοχή τους στη Δράση και ως αποτέλεσμα αυτής, απεικονίζεται στο Διάγραμμα 47. Συγκεκριμένα, το 84,3% ανέφερε ότι έλαβε μέρος στην προετοιμασία κάποιας επιστημονικής δημοσίευσης, το 82,5% δήλωσε ότι συμμετείχε σε επιστημονικό συνέδριο σε θεματικό αντικείμενο συναφές με το γνωστικό αντικείμενο της διατριβής, το 55,4% ανέφερε ότι συνεργάστηκε στην προετοιμασία υποβολής μίας ερευνητικής πρότασης, ενώ το 43,4% συμμετείχε στην υλοποίηση ερευνητικού έργου.

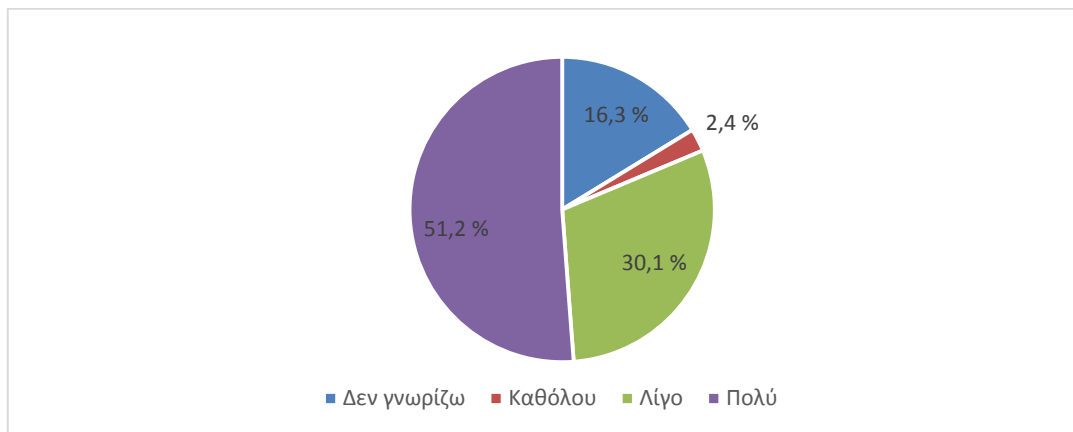
Διάγραμμα 47: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με τη συμμετοχή σε άλλες ακαδημαϊκές/ερευνητικές δραστηριότητες (ως % των συμμετεχόντων)

7.5. Διερεύνηση πιθανής σύνδεσης ερευνητικού έργου ΥΔ με παραγωγική δραστηριότητα – επιχειρήσεις

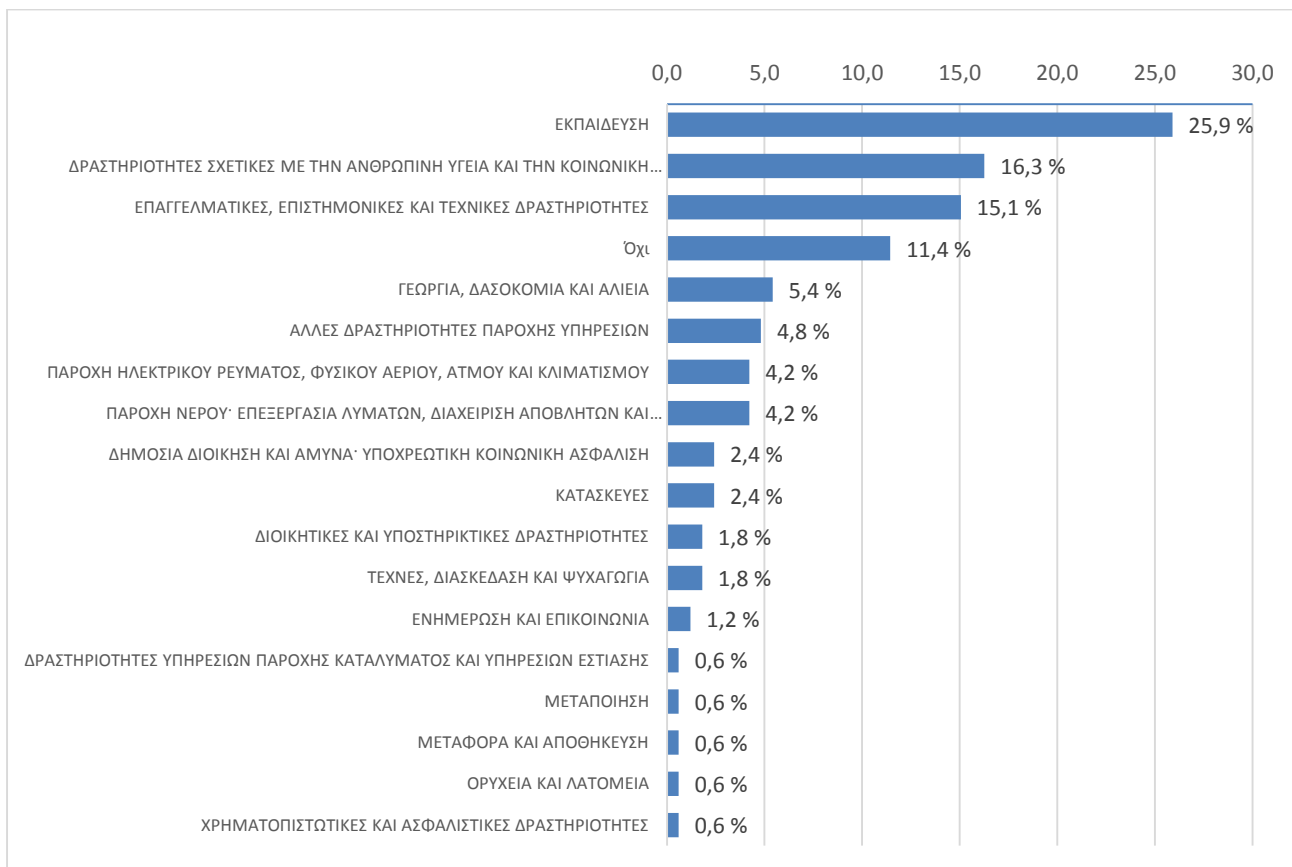
Στο πλαίσιο της έρευνας του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης, οι ΥΔ ρωτήθηκαν για το κατά πόσο η έρευνα για την οποία χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο εκπόνησης της διδακτορικής τους διατριβής μπορεί να αξιοποιηθεί για εμπορικούς-παραγωγικούς σκοπούς. Σε ποσοστό 51,2% οι ωφελούμενοι απάντησαν ότι η έρευνά τους έχει άμεση συνάφεια με την παραγωγική και επιχειρηματική δραστηριότητα. Το 30,1% απάντησε ότι υπάρχει μικρή συνάφεια ενώ το 2,4% των ΥΔ εκτίμησε ότι η ερευνητική του δραστηριότητα δεν έχει συνάφεια. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 16,3% δεν μπόρεσε να διακρίνει κάποια πιθανή σύνδεση της έρευνάς τους με τον παραγωγικό τομέα.

Διάγραμμα 48: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το κατά πόσο η έρευνά τους μπορεί να αξιοποιηθεί για εμπορικούς-παραγωγικούς σκοπούς (ως % των συμμετεχόντων)

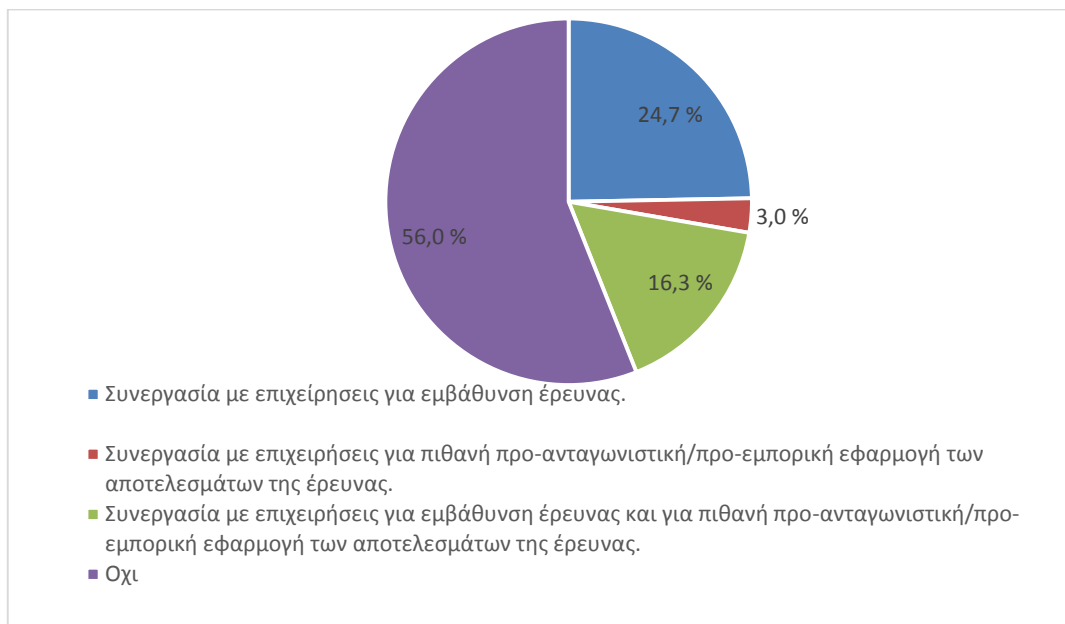
Στο Διάγραμμα 49 παρουσιάζεται η κατανομή των επιχειρηματικών κλάδων τους οποίους πιθανόν αφορούσε η ερευνητική δραστηριότητα στην οποία επιδόθηκαν οι ΥΔ. Σύμφωνα με τις απαντήσεις, το 25,9% δήλωσε ότι τα ευρήματά του αφορούσαν κλάδο σχετικό με την εκπαίδευση, το 16,3% εκτίμησε ότι η έρευνά του συνδέεται με τον κλάδο της ανθρώπινης υγείας και της κοινωνικής μέριμνας και το 15,1% με τον επαγγελματικό, επιστημονικό και τεχνικό τομέα.

Διάγραμμα 49: Κατανομή ΥΔ ανά επιχειρηματικό κλάδο που πιθανώς αφορά η ερευνητική τους δραστηριότητα (ως % των συμμετεχόντων)

Αντίστοιχα, στο Διάγραμμα 50 αποτυπώνονται οι απαντήσεις των ΥΔ αναφορικά με το κατά πόσο οι ίδιοι σχεδιάζουν να αναζητήσουν συνεργασία με επιχειρήσεις και τους λόγους για τους οποίους θα επιχειρήσουν κάτι τέτοιο. Σύμφωνα με τις απαντήσεις τους, ένα ποσοστό 24,7% θα επιδιώξει τη συνεργασία με κάποια επιχείρηση, αποβλέποντας στη συνέχιση της χρηματοδότησης της έρευνάς του, ενώ το 3,0% επιθυμεί τη χρηματοδότηση από τις επιχειρήσεις για σκοπούς προ-ανταγωνιστικής/προ-εμπορικής εφαρμογής των αποτελεσμάτων της έρευνας, όπως είναι η κατοχύρωση διανοητικής ιδιοκτησίας και η προτυποποίηση. Σε ένα ποσοστό 16,3% οι ΥΔ αναζητούν την επιχειρηματική συνεργασία και για τους δύο παραπάνω λόγους, ενώ το 56,0% δεν θα επιδιώξει οποιαδήποτε συνεργασία με τον επιχειρηματικό κλάδο.

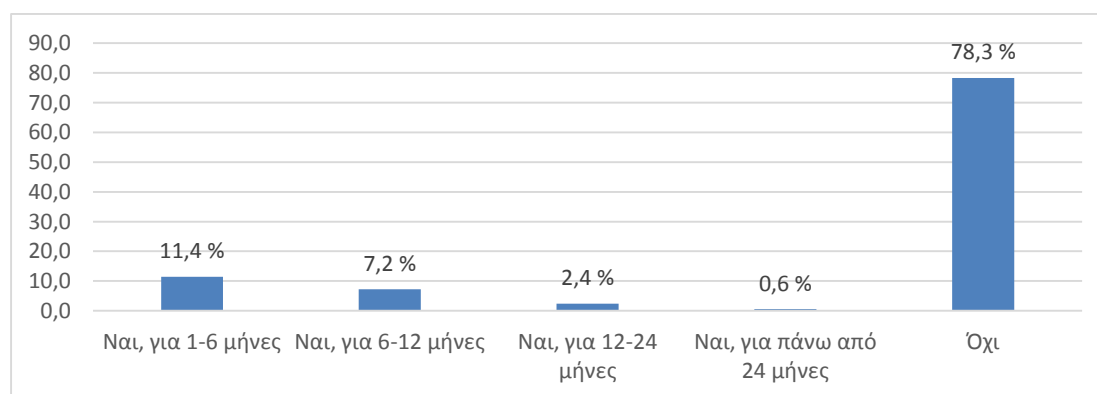
Διάγραμμα 50: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με τον λόγο για τον οποίο οι ίδιοι προτίθενται να αναζητήσουν συνεργασία με επιχειρήσεις (ως % των συμμετεχόντων)

8. Στοιχεία που αφορούν τη συμβολή της Δράσης «Πρόγραμμα Χορήγησης Υποτροφιών για Μεταπτυχιακές Σπουδές Δευτέρου Κύκλου Σπουδών» στην αποτροπή του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων»

Όπως διαπιστώθηκε, από το σύνολο των ΥΔ η πλειονότητα (78,3%) δεν επέλεξε το εξωτερικό ως τόπο κατοικίας του τα τελευταία πέντε έτη,⁷ το 11,4% των ωφελούμενων διέμεινε στο εξωτερικό για διάστημα μεταξύ 1-6 μηνών και το 7,2% για 7-12 μήνες (Διάγραμμα 51).

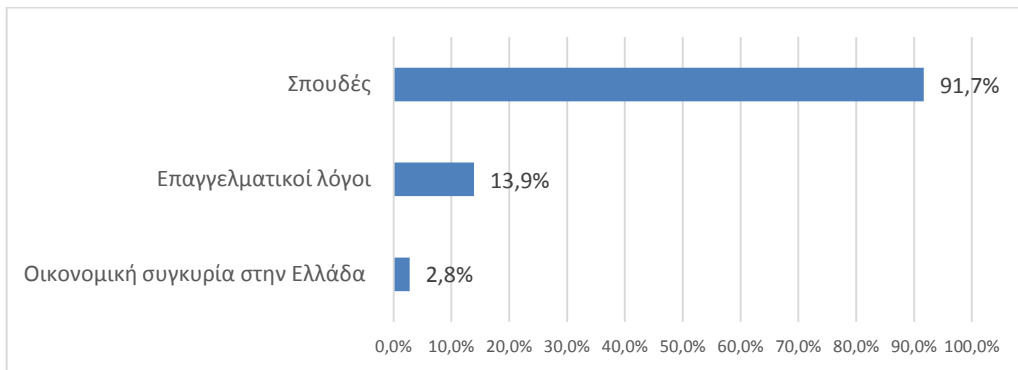
Διάγραμμα 51: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το εάν διέμειναν στο εξωτερικό τα τελευταία πέντε έτη (ως % των συμμετεχόντων)

Ως προς τον λόγο της παραμονής όσων διέμειναν κατά το παρελθόν στο εξωτερικό, το 91,7% αφορούσε την πραγματοποίηση σπουδών, το 13,9% μετέβη σε άλλη χώρα για επαγγελματικούς λόγους και το 2,8% μετακινήθηκε εξαιτίας της οικονομικής κατάστασης στη χώρα (Διάγραμμα 52).

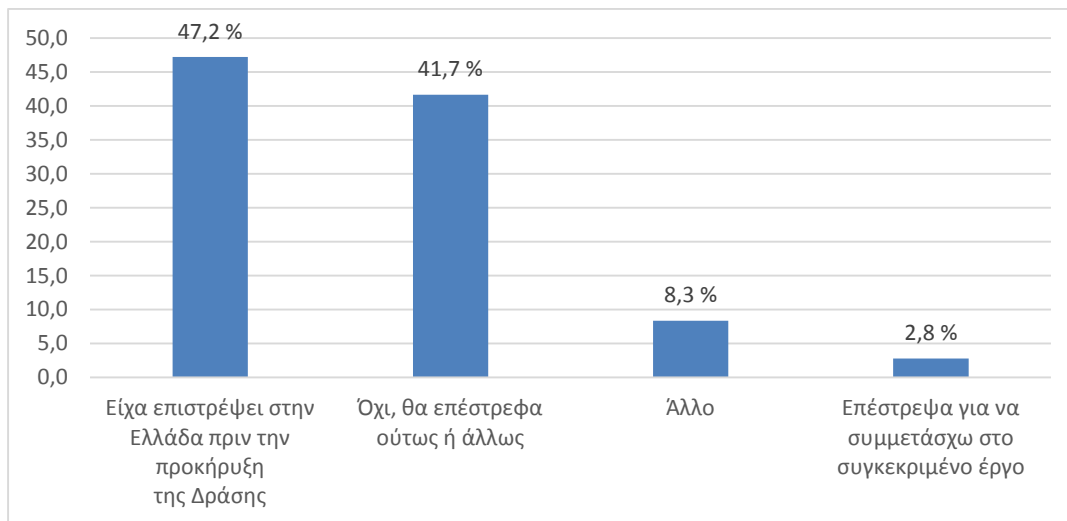
⁷ Η συγκεκριμένη πληροφορία ισχύει για περιπτώσεις στις οποίες ο χρόνος παραμονής είναι μεγαλύτερος από δύο μήνες και για οποιαδήποτε άλλη αιτία, εκτός από λόγους αναψυχής.

Διάγραμμα 52: Κατανομή ΥΔ, ανάλογα με τον λόγο μετεγκατάστασής τους στο εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων που διέμεναν στο εξωτερικό τα τελευταία πέντε έτη)

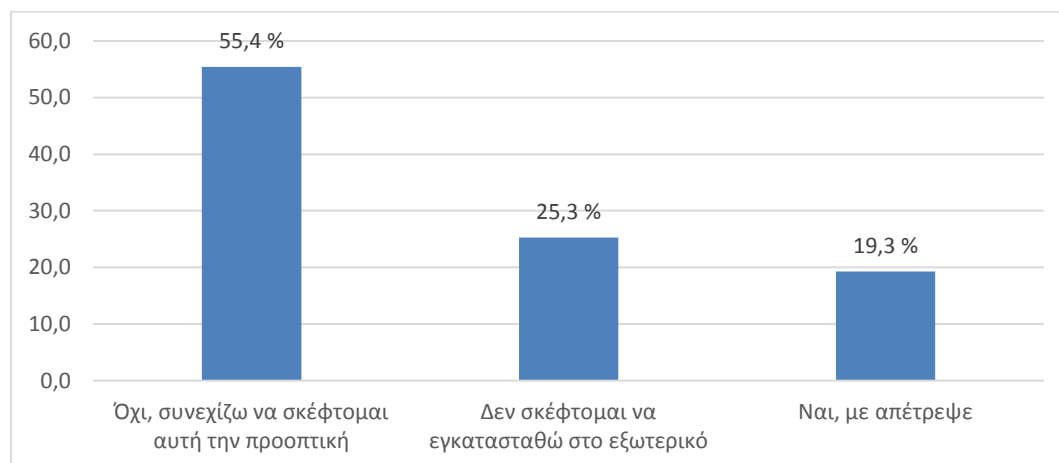
Όσον αφορά τους λόγους της επιστροφής στην Ελλάδα από το εξωτερικό για τη συγκεκριμένη κατηγορία ωφελούμενων, το 47,2% δήλωσε ότι είχε ήδη επιστρέψει πριν από την προκήρυξη της Δράσης, το 41,7% ότι είχε αποφασίσει να επιστρέψει είτε προκηρυσσόταν η Δράση είτε όχι και το 2,8% επέστρεψε για να συμμετάσχει στη Δράση (Διάγραμμα 53).

Διάγραμμα 53: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με τον λόγο επιστροφής τους στην Ελλάδα από το εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων που διέμεναν στο εξωτερικό τα τελευταία πέντε έτη)

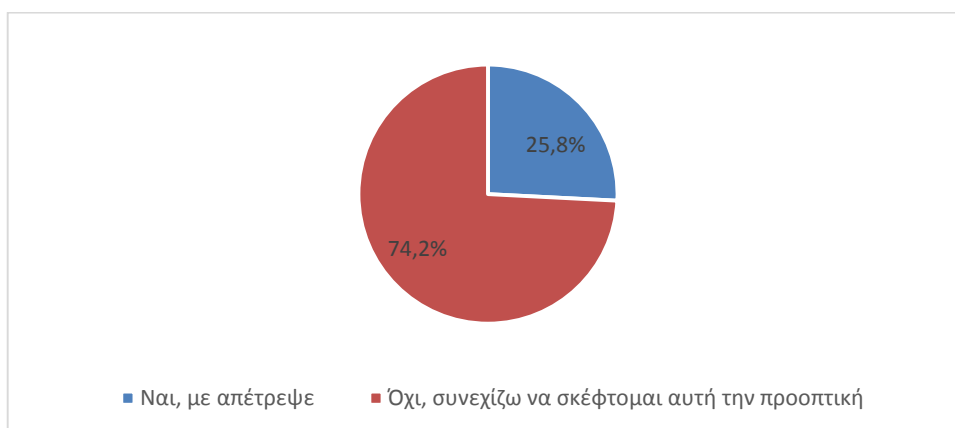
Σε σχέση με το κατά πόσο η Δράση επηρέασε τους ΥΔ στην απόφασή τους να μετακινηθούν ή όχι στο εξωτερικό, το 55,4% ανέφερε ότι συνεχίζει να σκέφτεται την προοπτική μετεγκατάστασης στο εξωτερικό παρά τη συμμετοχή του στη Δράση, το 25,3% δεν σκέφτεται καθόλου την ιδέα μετοίκησης εκτός Ελλάδας, ενώ για το 19,3% η Δράση λειτούργησε αποτρεπτικά ως προς το ενδεχόμενο μετεγκατάστασης (Διάγραμμα 54).

Διάγραμμα 54: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το εάν η συμμετοχή τους στη Δράση τούς απέτρεψε από την αναζήτηση επαγγελματικής αποκατάστασης στο εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων)

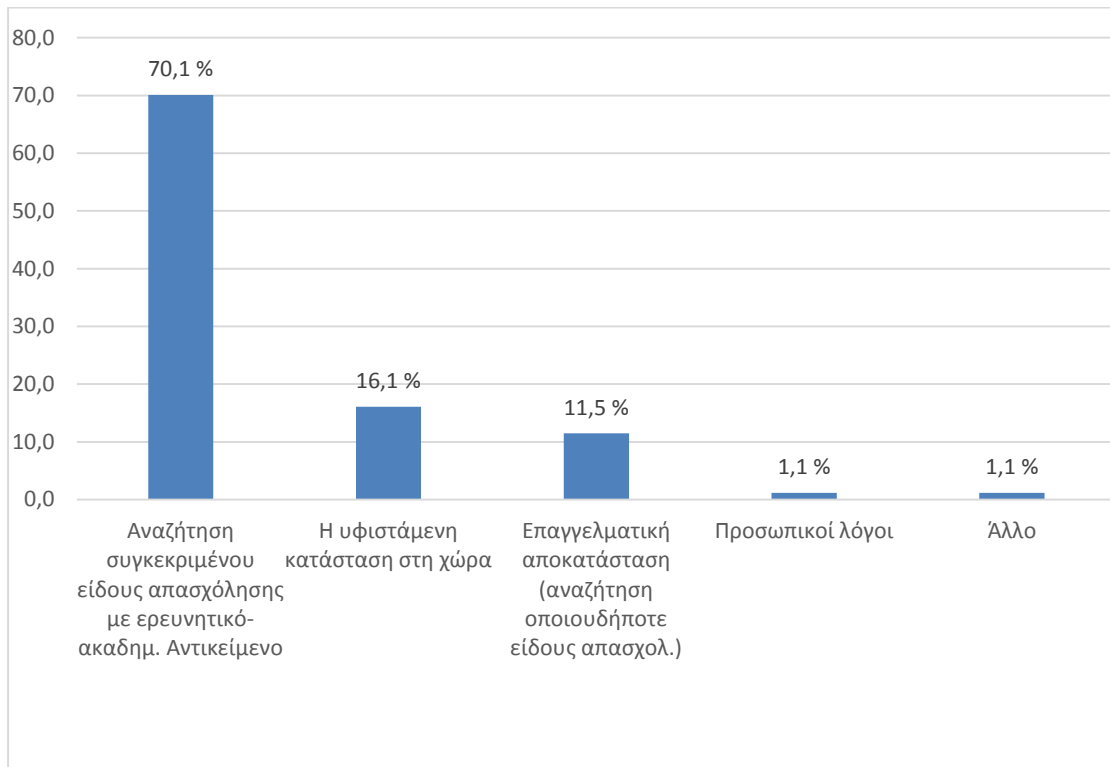
Αν από το σύνολο των ΥΔ απομονωθούν εκείνοι που δεν σκέφτονται την περίπτωση μετεγκατάστασης στο εξωτερικό, προκύπτει το Διάγραμμα 55. Σύμφωνα με τα δεδομένα, το 74,2% συνεχίζει να σκέφτεται αυτή την ιδέα παρά τη συμμετοχή στη Δράση, ενώ το 25,8% όσων ενδιαφέρονταν να μετεγκατασταθούν στο εξωτερικό δήλωσε ότι η συμμετοχή τους στη Δράση τούς απέτρεψε από την προοπτική εγκατάστασης στο εξωτερικό.

Διάγραμμα 55: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με το εάν η συμμετοχή τους στη Δράση τούς απέτρεψε από τη μετεγκατάσταση στο εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων που σκέφτονταν/σκέφτονται τη μετεγκατάσταση στο εξωτερικό)

Οι ΥΔ σκέφτονται να μετεγκατασταθούν στο εξωτερικό κυρίως για να αναζητήσουν απασχόληση που να συνδέεται με την έρευνά τους (70,1%), ενώ ακολουθεί, με αξιόλογη διαφορά (16,1%), η οικονομική κατάσταση στη χώρα αλλά και διάφοροι λόγοι (προσωπικοί κτλ.) (Διάγραμμα 56).

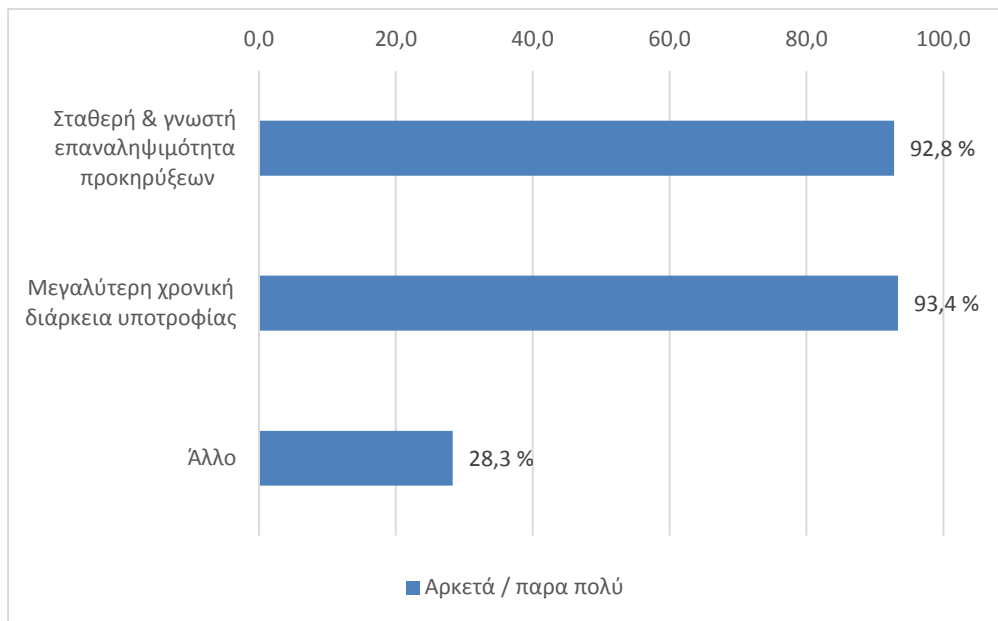
Διάγραμμα 56: Κατανομή ΥΔ ανάλογα με τον λόγο (εκ νέου) μετεγκατάστασής τους στο εξωτερικό (ως % των συμμετεχόντων που σκέφτονται τη μετεγκατάσταση στο εξωτερικό)

Σε σχέση με το ζήτημα της αντιμετώπισης της φυγής του έμψυχου δυναμικού υψηλών ακαδημαϊκών προσόντων στο εξωτερικό, και τη συμβολή παρεμφερών Δράσεων σε αυτό, οι ΥΔ της Δράσης πρότειναν τρόπους που θα μπορούσαν να ανακόψουν τη μαζική διαρροή εγκεφάλων στο εξωτερικό. Σύμφωνα με τις αποκρίσεις τους, η σταθερή και γνωστή επαναληψιμότητα των συναφών ερευνητικών προκηρύξεων (92,8%) και η επέκταση της χρονικής διάρκειας της υποτροφίας (93,4%) επιλέχθηκαν ως οι κύριοι παράγοντες γι' αυτό τον σκοπό (Διάγραμμα 57).

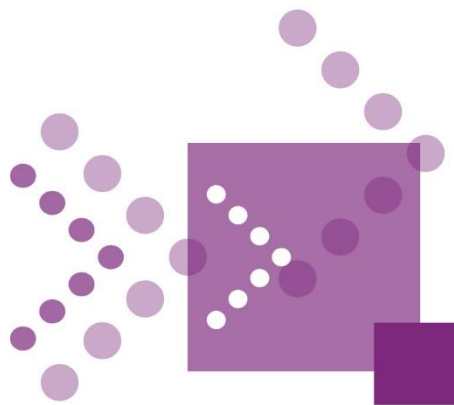
Διάγραμμα 57: Παράγοντες για την αντιμετώπιση του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων» (ως % των συμμετεχόντων)

Άλλοι παράγοντες, τους οποίους οι ΥΔ ανέφεραν ως σημαντικούς προκειμένου αντίστοιχες δράσεις να συμβάλουν στην αντιμετώπιση του φαινομένου της «διαρροής εγκεφάλων», είναι ενδεικτικά οι ακόλουθοι:

- Τακτική πληρωμή ΥΔ από την αρχή της εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής
- Αύξηση του ποσού της υποτροφίας.
- Έγκαιρη πληρωμή-καταβολή της εγκεκριμένης υποτροφίας
- Εξασφάλιση επαγγελματικών ευκαιριών μέσα από παρεμφερείς δράσεις και υποτροφίες.
- Σύνδεση της υποτροφίας για εκπόνηση διδακτορικής έρευνας με μεταδιδακτορική έρευνα.
- Κάλυψη δαπανών για πειραματικούς/ερευνητικούς σκοπούς.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

Το Έργο υλοποιείται από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης μετά από σχετική ανάθεση από την Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΚΤ, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

